

ΙΟΥΛΙΟΥ ΛΑ΄

Ἦ εἰς Κύπρον μετακομιδῆ λειψάνων τοῦ ἁγίου πανευφήμου Ἀποστόλου ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΕΝ ΤΩ ΜΙΚΡΩ ΕΣΠΕΡΙΝΩ

Εἰς τό, Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν Στίχους δ΄, καί
ψάλλομεν Στιχηρὰ Προσόμοια

Ἦχος α΄ Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

Τῷ σέ καλοῦντι προθύμως κατηκολούθησας,
Φίλιππε θεηγόρε, Ἰησοῦ τῷ Σωτῆρι, ἐγνώκεις
ὅτι πάντως αὐτός ἐστίν, ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνάρχου Πα-
τρός, ὁ συναΐδιος Λόγος ὁ γεννηθεὶς, ἐπ' ἐσχάτων
ἐκ Παρθένου Μητρός.

Δεῖξον Χριστὲ τὸν Πατέρα καὶ ἐξαρκέσει ἡμῖν,
ὁ Φίλιππος ἐβόα, τῷ αὐτοῦ Διδασκάλῳ, Χρι-
στὸς δὲ ἀντεβόησε πρὸς αὐτόν, οὐ γινώσκεις με
Φίλιππε; ὅτι ἐγὼ τῷ Πατρί μου καὶ ὁ Πατήρ, ἐν
ἐμοί ἐστίν ἀχώριστος.

Η Κύπρος κέκτηται Κάραν σου τὴν πανσέβα-
στον, ὡς θησαυρὸν ὡς ὄλβον, Φίλιππε θεηγό-
ρε· βρῦει γὰρ ἰάματα τοῖς πιστοῖς, θεραπεύει νο-
σήματα, τῶν προσιόντων ἐκάστοτε πρὸς αὐτήν,
καὶ τιμώντων σου τὴν μνήμην αἰεὶ.

Αγε δὴ Φίλιππε μάκαρ, τὴν χαριστήριον, ταύ-
την ᾠδὴν προσδέχου, ἣν ἐκ πόθου καρδίας,
προσφέρω σοι, θεόπτα, καὶ εὐλαβῶς, τὴν σὴν Κά-

ραν ἀσπάζομαι, ὅπως μὴ παύσῃ πρεσβεύων πρὸς
τὸν Θεόν, τοῦ λαβεῖν με τὴν συγχώρησιν.

Δόξα... Ἦχος πλ. β΄

Απόστολε Χριστοῦ, Φίλιππε θεηγόρε, κῆρυξ
τῆς χάριτος διαπρύσιος, καὶ μιμητὴς τοῦ σω-
τηρίου Πάθους ἐχημάτισας. Αὐτὸν οὖν ἰκέτευε
δεόμεθα πανεύφημε, ἵνα παράσχη ἡμῖν ἄφεσιν
ἀμαρτιῶν, καὶ τὸ μέγα ἔλεος, τοῖς ἐκτελοῦσι
πόθῳ, τὴν σεβάσιμον μνήμην σου.

Καὶ νῦν... Θεοτοκίον

Θεοτόκε, σὺ εἶ ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, ἡ βλαστή-
σασα τὸν καρπὸν τῆς ζωῆς· σὲ ἰκετεύομεν·
Πρέσβευε Δέσποινα, μετὰ τοῦ Ἀποστόλου, καὶ
πάντων τῶν ἁγίων, ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Εἰς τὸν Στίχον

Στιχηρὰ Προσόμοια

Ἦχος β΄ Οἶκος τοῦ Ἐφραθά.

Δεῦτε πάντες πιστοί, προσδράμωμεν τῷ Οἴκῳ,
τοῦ θείου Ἀποστόλου, αὐτοῦ τὴν θείαν Κά-
ραν, πιστῶς περιπτυσσόμενοι.

Στίχ. Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτοῦ, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτοῦ.

Σκῆνός σου τὸ σεπτόν, τεθησαύρισαι Μάκαρ, τῷ θείῳ σου τεμένει, δίκην πηγῆς προχέον, τοῖς πᾶσι τὰ ἰάματα.

Στίχ. Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποιῆσιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα.

Απόστολε Χριστοῦ, Φίλιππε θεηγόρε, τοῖς Ἀπόθῳ σου τὴν θείαν, Κάραν ἀσπαζομένοις, λύσιν πταισμάτων δώρησαι.

Δόξα...

Ως φέγγος ἐκσταλείς, βολίδος δίκην Μάκαρ, σελασφόροις ἀκτίσιν, ἀυγάξεις τοὺς ἐν πίστει, Κυρίῳ προσπελάζοντας.

Καὶ νῦν... **Θεοτοκίον**

Δεῦτε τὴν τοῦ Θεοῦ, Μητέρα προσκυνοῦντες, ἀγγελικῶς τὸν ὕμνον, προσάξωμεν βοῶντες· Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε.

Ἀπολυτίκιον

Ἦχος γ΄

Απόστολε ἅγιε Φίλιππε, πρέσβευε τῷ ἐλεήμονι Θεῷ, ἵνα πταισμάτων ἄφεσιν, παράσχη ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

Καὶ Ἀπόλυσις

ΕΝ Τῷ ΜΕΓΑΛῷ ΕΣΠΕΡΙΝῷ.

Εἰς τό, Κύριε ἐκέκραξα, ἰσθῶμεν Στίχους δ΄, καὶ ψάλλομεν Στιχηρὰ Προσόμοια

Ἦχος α΄ Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

Τὸ θεῖον τέμενος ἔνθα τὸ σκῆνος πέλει τὸ σόν, ὥσπερ Νειλῶα ῥεῖθρα, πλημμυρεῖ ἀενάως, Φίλιππε παμμακάκρ καὶ δαυιλῶς, οἱ ἐν πίστει προστρέχοντες, ψυχῶν ὁμοῦ καὶ σωμάτων παντοδαπῇ, ἀπαντλοῦσι τὰ ἰάματα.

Κέκτηται μάκαρ ἡ Κύπρος τὴν θείαν Κάραν σου, λαμπρῶς ἐπιτελοῦσα, σὴν σεβάσμιον μνήμην, Φίλιππε θεόφρον, καὶ ἐν αὐτῇ, ἐγκραυ-

μένη ἀγάλλεται, ὅτι αὐτὴν ἐκ κινδύνων καὶ συμφορῶν, ἐκλυτροῦσαι ταῖς πρεσβείαις σου.

Δεῦτε ἀθροίσθητε πάντες ἐν τῷ πανσέπτῳ ναῷ, τοῦ θεοῦ Ἀποστόλου, τῷ ἐν τῇ Ἀρσινόῃ, ἔνθα ἰατρεῖον πνευματικόν, ὑπερφυές τε καὶ ἄμισθον, τὸ τοῦ Φιλίππου Κρανίον· μηδεὶς πιστός, στερηθήτω τοῦ χαρίσματος.

Δέξι οὖν Φίλιππε μάκαρ τὴν χαριστήριον, ταύτην ὠδὴν ἦν μέλω, σοὶ προθύμῳ καρδίᾳ, καὶ Κάραν δὲ τὴν θείαν σου εὐλαβῶς, περιπτυσσόμενος κράζω σοι· Μὴ διαλείπῃς αἰτούμενος πρὸς Θεοῦ, παρασχεθῆναι μοι τὴν ἄφεσιν.

Δόξα... Ἦχος πλ. β΄

Βύζαντος

Τοῦ μεγάλου Φίλιππε φωτός, ταῖς ἀστραπαῖς πυρωθεῖς, παγκόσμιος ἐξέλαμψας φωστήρ· τὸν Πατέρα δὲ τῶν φώτων, ἐν Υἱῷ ζητήσας εὔρες· ἐν τῷ φωτὶ τὸ φῶς γὰρ εὐρίσκεται καὶ γὰρ οὗτος σφραγὶς ἰσότητος, δηλῶν τὸ ἀρχέτυπον. Ὁν Ἀπόστολε δυσώπει, τοὺς ἐσφραγισμένους τῷ θείῳ, περισώζεσθαι αἵματι.

Καὶ νῦν... **Θεοτοκίον**

Τίς μὴ μακαρίσει σε, Παναγία Παρθένε; τίς μὴ ἀνυμνήσει σου, τὸν ἀλόχευτον τόκον; Ὁ γὰρ ἀχρόνως ἐκ Πατρός, ἐκλάμψας Υἱὸς μονογενής, ὁ αὐτὸς ἐκ σοῦ τῆς ἀγνῆς προῆλθεν, ἀφράστως σαρκωθεῖς, φύσει Θεὸς ὑπάρχων, καὶ φύσει γενόμενος ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς· οὐκ εἰς δυάδα προσώπων τεμνόμενος, ἀλλ' ἐν δυάδι φύσεων, ἀσυγχύτως γνωριζόμενος. Αὐτὸν ἰκέτευε, σεμνὴ Παμμακάριστε, ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Εἴσοδος. Φῶς ἰλαρόν. Τὸ Προκείμενον τῆς ἡμέρας, καὶ τὰ Ἀναγνώσματα

**Καθολικῆς Ἐπιστολῆς Ἰακώβου
τὸ Ἀνάγνωσμα**

(Κεφ. α' 2-12)

Αδελφοί μου ἀγαπητοί, πᾶσαν χαρὰν ἠγήσασθε, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν· ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὀλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτεῖτω παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς καὶ οὐκ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ· αἰτεῖτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ

διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. Μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅτι λήψεται τι παρὰ Κυρίου. Ἄνῆρ δίψυχος ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. Ἄνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο. Οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.

Μακάριος ἀνῆρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

Καθολικῆς Ἐπιστολῆς Ἰακώβου τὸ Ἀνάγνωσμα

(Κεφ. α΄ 19-27)

Αδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν· ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην Θεοῦ οὐ κατεργάζεται. Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσεῖαν κακίας, ἐν πραῦτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί, παραλογιζόμενοι ἑαυτοῦς. Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶ καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· κατενόησε γὰρ ἑαυτόν καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. Ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὗτος οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.

Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι ἐν ὑμῖν, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἢ θρησκευία. Θρησκευία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτόν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

Καθολικῆς Α΄ Ἐπιστολῆς Πέτρου τὸ Ἀνάγνωσμα

(Κεφ. ε΄ 6,5, 7 δ΄ 7-9, ε΄ 8-11)

Αδελφοί, ταπεινώθητε ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Πᾶσαν τὴν μέριμναν ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν.

Σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς τὰς προσευχάς. Πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἡ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἀμαρτιῶν· φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμῶν.

Νήψατε, γρηγορήσατε· ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίῃ· ὃν ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι.

Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς καταρτίσει ὑμᾶς, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἰς τὴν Λιτὴν

Στιχηρὰ Ἰδιόμελα

Ἦχος α΄

Ο τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος δεδεγμένος, ἐν εἶδει πυρὸς Ἀπόστολε, καὶ ἐκλάμπας παγκοσμίως ὡς ἀστὴρ παμφαέστατος, κατηύγασας πάντας τῷ θείῳ σου κηρύγματι νεκροὺς δὲ ὡς ἐξ ὕπνου ἐξήγειρας, τῇ ἐπικλήσει τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, καὶ τὸν ἐκτείναντα αὐθαδῶς, τὴν χεῖρα εἰς τὴν ἁγίαν σου κορυφήν, ἀνεέργητον πεποίηκας, προσπίπτοντα δὲ ἐν μετανοίᾳ, ὑγιῇ τοῦτον ἀπέδειξας. Υἱοθετήσας δὲ πάντας, διὰ τοῦ Θεοῦ βαπτίσματος, καὶ τελέσας τὸν ἀγῶνα τοῦ μαρτυρίου, διὰ βασάνων πολυπλόκων, χαίρων τὴν ψυχὴν σου τῷ Θεῷ παραδέδωκας. Αὐτὸν ἰκέτευε Φίλιππε παμμακάριστε, δωρηθῆναι ἡμῖν ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Ἦχος β΄

Ο ῥάνιος ἀνεδείχθης κρατὴρ τῆς σοφίας, Πνεύματος γὰρ ὄφθης καταγωγίον τερπνόν, καὶ ὑπέφηνας ἀρετῶν ἐπάλξεις, τοὺς βροτοὺς ἀλιεύσας, τῷ νοητῷ ἀγκίστρῳ τῆς σοφίας Θεοῦ· διὸ δυσωποῦμέν σε ἀπόστολε Φίλιππε, ἐν τῇ καταθέσει τοῦ πανσέπτου λειψάνου σου, πρέσβευε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἦχος γ΄

Τὴν τῶν ἰχθύων ἄγραν, εἰς ἀνθρώπων ἀλειάν μεταβαλὼν, τοὺς ἐν βυθῷ ἀπάτης, τῇ σαγήνῃ ἀνέλκων τῇ μυστικῇ, Φίλιππε ἀπόστολε, ὅλον τὸν κόσμον ἐζώγρησας, καὶ τῷ διδασκάλῳ σου

Χριστῷ προσήγαγες· διὸ δυσωποῦμέν σε, πρεσβεύειν ἀπαύστως, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν, τῶν πιστῶς προστρεχόντων τῇ σκέπῃ σου.

Ἦχος δ΄

Τὸν κήρυκα τῆς πίστεως, καὶ ὑπηρετήν τοῦ θείου Λόγου, Φίλιππον τὸν ἀπόστολον εὐφημήσωμεν· οὗτος γὰρ τὴν τῶν θαυμάτων ἐνέργειαν, παρ' αὐτοῦ δεξάμενος, ἀπεστάλη εἰς πάντα κόσμον, κηρύσσειν τὴν ἐκ Παρθένου τοῦ Χριστοῦ θεϊαν σάρκωσιν, τὰ πάθη καὶ τὴν ταφήν, καὶ τὴν ἔνδοξον ἀνάστασιν, καὶ χειραγωγούμενος, τὰ πεπλανημένα ἔθνη, ἐν σκότει ὄντα τῆς ἀγνωσίας, εἰς τὴν αὐτοῦ θεϊαν ἐπίγνωσιν, υἱοὺς ἡμέρας ἀπέδειξεν. Ἡμεῖς δὲ πρὸς αὐτὸν ἐκβοήσωμεν· Σῶσον ἡμᾶς πανεύφημε, ταῖς πρὸς τὸν σὸν Διδάσκαλον, εὐπροσδέκτοις πρεσβείαις σου, τοὺς τελοῦντας ἐντίμως, τὴν πανευφρόσυνον θεϊαν μνήμην σου.

Δόξα... **Ἦχος πλ. δ΄**

Τῶν ἀπορρήτων αὐτόπτης, ὡς μύστης τοῦ θείου Λόγου, καὶ θεωρὸς τῶν ἀνεξιχνιάστων γενόμενος Ἀπόστολε, τὴν ἐξουσίαν εἴληφας παρὰ Χριστοῦ, δεσμεύειν τε καὶ λύειν τὰς τῶν ἀνθρώπων ἀμαρτίας, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν μαλακίαν καὶ νόσον, καὶ δαίμονας ἐκδιώκειν τῷ σῶ προστάγματι, ὡς ὁ Διδάσκαλος, παρ' οὗ καὶ ἀπεστάλης εἰς τὰ ἔθνη τὰ ἀπολωλότα, ὀδηγήσαι αὐτά, πρὸς τὴν ἀληθῆ τῆς ἀγίας Τριάδος λατρείαν. Ὡς οὖν ἔχων παρρησίαν, ἰκέτευε Φίλιππε θεηγόρε, εὐρεῖν αὐτὸν τὸν θεάνθρωπον Ἰησοῦν, τὸν ἕνα τῆς Τριάδος, ἴλεων καὶ εὐδιάλλακτον, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς δίκης, ὅταν ἔλθῃ κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, τὸν μόνον πολυέλεον.

Καὶ νῦν... **Θεοτοκίον**

Οὐρανὸς οὐκ ἐχώρησε Παρθένε Θεοτόκε, ἐν γαστρὶ σου ἀστενοχωρήτως ἐχωρήθη, καὶ ἔμεινας ἀγνή, ἀρρήτῳ λόγῳ, μηδὲν τῆς παρθενίας λυμανθείσης. Σὺ γὰρ μόνη γέγονας ἐν γυναιξί, καὶ μήτηρ καὶ παρθένος· καὶ σὺ μόνη Πάναγνε, ἐγαλούχησας Υἱὸν ζωοδότην, καὶ ἀγκάλαις σου ἐβάστασας, τὸ ἀνύστακτον ὄμμα· ἀλλ' οὐ διέλιπε τοῦ κόλπου τοῦ πατρικοῦ, ὡς προὔπῆρχε πρὸ τῶν αἰώνων· ἀλλ' ἄνω ὅλως Θεὸς μετὰ ἀγγέλων, καὶ κάτω ὅλως ἐκ σοῦ μετὰ ἀνθρώπων, καὶ πανταχοῦ ἀνερμηνεύτως. Αὐτὸν ἰκέτευε Δέσποινα Παναγία, τοῦ σωθῆναι τοὺς ὀρθοδόξως, ὁμολογοῦντάς σε Θεοτόκον ἀγνήν.

Εἰς τὸν Στίχον

Στιχηρὰ Προσόμοια

Ἦχος πλ. δ΄ Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος!

Ω τοῦ παραδόξου θαύματος! ὁ τοὺς ἰχθύας ποτέ, σαγηνεύων Ἀπόστολος, τῶν ἀνθρώπων γέγονεν, ἀλιεὺς θεοπρόβλητος· λόγων σαγήνη, ἔθνη ἐζώγησε· Σταυροῦ ἀγκίστρῳ, κόσμον ἀνείλκυσε. Ὡ οἶον θήραμα, τῷ Χριστῷ προσήγαγεν, ὁ θεουργός! οὔπερ τὸ μνημόσυνον, νῦν ἐορτάζομεν.

Στίχ. Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτοῦ, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτοῦ.

Ω τοῦ παραδόξου θαύματος! ἀποσταλεῖς ἐκ Θεοῦ, ὁ ἀπόστολος Φίλιππος, μέσον λύκων πρόβατον, ἀπτοήτως νῦν πρόεισι· τοὺς θῆρας ἄρνας, πίστει ἀνέδειξε· τὸν κόσμον θείως, μετεστοιχείωσεν. Ὡ ἔργα πίστεως! ὦ δυνάμεις ἄρρητοι! οὔ ταῖς εὐχαῖς, σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν, ὡς μόνος εὐσπλαγχνος.

Στίχ. Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποιήσιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα.

Ω τοῦ παραδόξου θαύματος! φρέαρ πηγάζον ζωήν, ἐν σοφίας ἀντλήματι, τοῖς ἐν κόσμῳ πέφηγεν, ὁ ἀπόστολος Φίλιππος, ἀφ' οὔπερ ρεῖθρα, δογμάτων πρόεισιν, ἐξ οὗ θαυμάτων, ρεύματα πίνομεν. Ὡ οἷα δέδρακε, φοβερὰ τεράστια, ὁ θεουργός! οὔπερ τὸ μνημόσυνον, πίστει γεραίρομεν.

Δόξα... **Ἦχος δ΄**

Αγάλλεται σήμερον ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, λαμπруνομένη τῇ χάριτι, καὶ σεπτῶς πανηγυρίζει τῶν φιλεόρτων Κυπρίων τὰ συστήματα, ἐπὶ τῇ καταθέσει τοῦ τιμίου λειψάνου σου, παμμάκαρ ἀπόστολε Φίλιππε, κῆρυξ τῆς χάριτος, καὶ δοξάζει Χριστόν, τὸν διὰ σοῦ παρέχοντα ἡμῖν, παθῶν τε καὶ κινδύνων ἀπολύτρωσιν, νοσημάτων θεραπείαν, ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Καὶ νῦν... **Θεοτοκίον**

Ρῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν, Μῆτερ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, ἡ τεκοῦσα τὸν τῶν ὅλων Ποιητήν, ἵνα πάντες κράζωμέν σοι· Χαῖρε ἡ μόνη προστασία τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἀπολυτίκιον

Απόστολε ἅγιε Φίλιππε, πρέσβευε τῷ ἐλεήμονι Θεῷ, ἵνα πταισμάτων ἄφεσιν, παράσχη ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

Ἔτερον

Δόξα... Ἦχος α΄

Εκ τῆς πυρίνης αἴγλης τοῦ θείου Πνεύματος, ἔμπνευσθεῖς ἀπόστολε Φίλιππε, τὴν οἰκουμένην πᾶσαν κατεφώτισας τοῖς διδάγμασι, καὶ τοῖς λόγῳ μόνῳ θαύμασιν ἐστήριξας, καὶ τῷ σῶ Διδασκάλῳ προσήγαγες, ἣν περίσωζε διὰ παντὸς ἐν εἰρήνῃ, ταῖς πρὸς Θεὸν πρεσβείαις σου, δωρούμενος ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Καὶ νῦν... Θεοτοκίον

Τοῦ Γαβριὴλ φθεγξαμένου σοι Παρθένε τὸ Χαῖρε, σὺν τῇ φωνῇ ἐσαρκούτο, ὁ τῶν ὄλων Δεσπότης, ἐν σοὶ τῇ ἀγία κιβωτῷ, ὡς ἔφη ὁ δίκαιος Δαυῖδ. Ἐδείχθης πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν, βαστάσασα τὸν Κτίστην σου. Δόξα τῷ ἐνοικήσαντι ἐν σοὶ· δόξα τῷ προελθόντι ἐκ σοῦ· δόξα τῷ ἐλευθερώσαντι ἡμᾶς, διὰ τοῦ τόκου σου.

Καὶ Ἀπόλυσις

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΘΡΟΝ

Μετὰ τὴν α΄ Στιχολογίαν, Κάθισμα

Ἦχος δ΄ Ἐπεφάνης σήμερον.

Ως ἀστέρα μέγαν σε, ἡ Ἐκκλησία, κεκτημένη Φίλιππε, τῶν διδαγμάτων σου βολαῖς, φαιδρνομένη κραυγάζει σοὶ Χαίροις παμμάκαρ, Κυρίου ἀπόστολε.

Δόξα... Καὶ νῦν... Θεοτοκίον

Τῶν ἀγίων πέφυκας ἀγιωτέρα, ὑπερτέρα Πάναγνε, τῶν Χερουβὶμ καὶ Σεραφίμ· τὸν χαμερπῆ διὸ Δέσποινα, νοῦν μου πρὸς πόθον, οὐράνιον ὕψωσον.

Μετὰ τὴν β΄ Στιχολογίαν, Κάθισμα

Ἦχος γ΄ Θείας πίστεως.

Εν τῇ σκέπῃ σου προσπεφευγότες, πίστει κράζομεν, ψυχῆς ἐκ βάθους· θεομακάριστε Κυρίου ἀπόστολε, τῶν πειρασμῶν καὶ κινδύνων ἐκλύτρωσαι, καὶ ἀνομβρίας, ἀκρίδος τε Φίλιππε, καὶ ματαίωσον ἐχθρῶν δυσμενῶν βουλεύματα, ὡς ἔχων παρρησίαν πρὸς τὸν Κύριον.

Δόξα... Καὶ νῦν... Θεοτοκίον

Τὴν ὠραιότητα.

Νοῖ καὶ πνεύματι, καρδία Πάναγνε, ψυχῇ καὶ σώματι, γλώσση καὶ χεῖλεσι, καὶ λογισμῶ πανευσεβεῖ, Παρθένον καὶ Θεοτόκον, καθομολογούμεν σε, καὶ Μητέρα κηρύττομεν, Κόρην ἀπειρόγαμον, Θεοῦ Λόγου γεννήτριαν, Χριστοῦ τοῦ Ἰησοῦ παναμώμητον, καὶ προσκυνούμεν καὶ δοξάζομεν.

Μετὰ τὸν Πολυέλεον, Κάθισμα

Ἦχος δ΄ Ἐπεφάνης σήμερον.

Εορτάζει σήμερον ἡ Κύπρος πᾶσα, τὴν σεπτὴν κατάθεσιν, τοῦ θείου σκήνου σου σοφέ, τὸν Ζωοδότην δοξάζουσα, τὸν σὲ προστάτην, αὐτῆς ἀναδειξάντα.

Δόξα... Καὶ νῦν... Θεοτοκίον

Τὸ πῦρ τῆς θεότητος ἐν τῇ γαστρὶ σου, δεξαμένη πάναγνε, Παρθενομήτορ Μαριάμ, πυρὸς ἀσβέστου με λύτρωσαι, τοῦ αἰωνίζοντος Κόρη Θεόνυμφε.

Τὸ Α΄ Ἀντίφωνον τῶν Ἀναβαθμῶν τοῦ δ΄ Ἦχου

Προκείμενον, Ἦχος δ΄

Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτοῦ, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτοῦ.

Στίχ. Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποιῆσιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα.

Πᾶσα πνοή

Τὸ Εὐαγγέλιον

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην

(Κεφ. ιδ' 1-11)

(Ζήτηι τῆ Παρασκευῆ τῆς ζ' ἑβδομάδος Ἰωάννου)

Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· Μὴ ταρρασέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεύετε εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε...

Ὁ Ν' Ψαλμὸς

Δόξα... Ταῖς τοῦ Ἀποστόλου..

Καὶ νῦν... Ταῖς τῆς Θεοτόκου...

Στίχ. Ἐλέησόν με, ὁ Θεός...

Τὸ Ἰδιόμελον

Ἦχος β'

Οὐράνιος ἀνεδείχθης κρατῆρ τῆς σοφίας, Πνεύματος γὰρ ὥφθης, καταγώγιον τερπνόν, καὶ ὑπέφηνας ἀρετῶν ἐπάλξεις, τοὺς βροτοὺς ἀλιεύσας, τῷ νοητῷ ἀγκίστρῳ τῆς σοφίας Θεοῦ· διὸ δυσωποῦμέν σε ἀπόστολε Φίλιππε, ἐν τῇ καταθέσει τοῦ πανσέπτου λειψάνου σου, πρέσβευε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τῶν πιστῶς ἐκτελούντων τὴν μνήμην σου.

Οἱ Κανόνες. Ὁ Κανὼν τῆς Θεοτόκου, οὗ ἡ Ἀκροστιχίς·

Χρῦσανθος ἄδει ὕμνον τῇ Θεοτόκῳ.

Ἦδὴ α'

Ἦχος πλ. δ' Ὑγρὰν διοδεύσας.

Χάριν μοι παράσχου Μῆτερ Θεοῦ, τοῦ Λόγου Παρθένε, ἵνα μέλψω πανευλαβῶς, τὰ σὰ μεγαλεῖα Θεοτόκε, ἢ τὸν δοτῆρα τοῦ λόγου κηύσασα.

Ρῦσαί με κολάσεως ἀγαθῆ, τῆς ἀποκειμένης, ἢ τεκοῦσα τὸν Λυτρωτὴν, καὶ ρύστην Παρθένε Θεοτόκε, ἵνα ὦδὴν ἐπινίκιον ἄδω σοι.

Υμῶν καταχρέως σε τὴν ἀγνήν, ἀλλ' οὐ κατ' ἀξίαν, οὐκ ἰσχύω γὰρ ἀγαθῆ· ὅθεν εὐχαρίστως σοι κραυγάζω, τὴν τοῦ Ἀγγέλου φωνὴν χαῖρε Δέσποινα.

Ὁ Κανὼν τοῦ Ἀποστόλου, οὗ ἡ Ἀκροστιχίς·

Φίλιππον ὕμνῳ τὸν σοφὸν θεηγόρον. Ἰωσήφ.

Ποίημα Ἰωσήφ Ὑμνογράφου

Ἦχος πλ. α' Ἰππον καὶ ἀναβάτην.

Φίλιππε θεηγόρε, Χριστοῦ ἀπόστολε, φωτισμόν μοι παράσχου, φωτὸς ὑπάρχων ἔμπλεως, καὶ τὸ ἐπικείμενον τῇ ψυχῇ μου, δίωξον δυσωπῶ σε σκότος βαθύτατον.

Ιῥθονον πρὸς λιμένας, τῆς μετανοίας ἡμᾶς, ἀμαρτίας πελάγει, χειμαζομένους πάντοτε, μακάριε Φίλιππε, ἵνα πόθῳ πίστει ἀνευφημοῦντές σε μακαρίζωμεν.

Λάμποντες ὥσπερ δύο, φωστῆρες μέγιστοι, τῶν πιστῶν τὰς καρδίας, Βαρθολομαῖος πάντοτε, καὶ Φίλιππος χάριτι τοῦ ἀγίου, Πνεύματος καταυγάζουσιν ὡς ἀπόστολοι.

Θεοτοκίον

Ιῥθι μοι Παναγία, θεοχαρίτωτε, βοηθὸς καὶ προστατίς, πρὸς τὸν Χριστὸν γενήθητι, ὅπως με λυτρώσῃται αἰωνίου, κρίσεως καὶ παντοίας βλάβης τοῦ ὄφους.

Ἔτερος εἰς τὴν Μετακομιδὴν

Ποίημα Χρυσάνθου ἱερομονάχου

Ἦχος δ' Ἀνοιξὼ τὸ στόμα μου.

Πλουσίως μετάδος μοι, τῆς ἐνοικούσης σοι χάριτος, ἀπόστολε Φίλιππε, καὶ ὑπηρετά Χριστοῦ, ὅπως ἄσω σοι, λαμπρῶς ἀνακηρύττων, καὶ μέλψω γηθόμενος, τὰ σὰ θαυμάσια.

Ρῆξον τὰ δεσμὰ ἡμῶν, τῆς ἀμαρτίας Ἀπόστολε, πιστῶς προσκυνούντων σου, Κάραν τὴν πάντιμον, καὶ ὁδήγησον, πρὸς τρίβους σωτηρίας, Φίλιππε θεσπέσιε, κῆρυξ τῆς χάριτος.

Επλήγην ὁ δειλῆτος, τῆς ἀμαρτίας τοῖς βέλεσι, καὶ νῦν κατακέκλιμαι, ἐν κλίνῃ Φίλιππε, ἀπογνώσεως, εἰς θάνατον φερούσης, ἐγειρόν με πάνσοφε, σαῖς παρακλήσεσι.

Θεοτοκίον

Σὺ μόνη ἀντίληψις, καταφυγὴ καὶ συντήρησις, τῶν δούλων σου πέφυκας, Θεογεννητορ ἀγνή· διὰ τοῦτό σοι, προσπίπτω καὶ κραυγάζω· Σῶσόν με τὸν ἄθλιον, τῇ συμπαθείᾳ σου.

Τῆς Θεοτόκου

᾿Ωδὴ γ΄

᾿Ο στερεώσας κατ' ἀρχάς

Σῶσόν με Μῆτερ τοῦ Θεοῦ, ἢ τὸν Σωτῆρα τεκοῦσα, καὶ οἰκτείρησον τὸν δοῦλόν σου Κόρη, μετανοίας ἀγαθῆ, πρὸς τρίβους ὁδηγοῦσά με, καὶ τοῦ πυρὸς Παρθένε, τοῦ αἰωνίου ἐξάρπασον.

Α'σώτως βίον τὸν ἐμόν, ἐκδαπανήσας Παρθένε, ἐργαστήριον κακίας ἀπάσης, ἐχρημάτισα ᾿Αγνή, καὶ τρέμω τὸ Κριτήριον· σὲ δυσωπῶ παράσχου, πρὸ τοῦ θανάτου μοι ἄφεςιν.

Νοῖ καρδία καὶ ψυχῆ, καὶ σώματί τε καὶ γλώσση, λογισμῶ πανευσεβεῖ σὲ κηρύττω, Θεοτόκον ἀληθῆ, μητέρα ἀπειρόγαμον, Χριστοῦ τοῦ Ἰησοῦ μου, ὁμολογῶ καὶ δοξάζω σε.

Τοῦ ᾿Αποστόλου

᾿Ο πήξας ἐπ' οὐδενὸς τὴν γῆν.

Πυρίνην ὡς ἀληθῶς τὴν γλῶσσαν κτησάμενοι, ὁ Βαρθολομαῖος καὶ θεῖος Φίλιππος, ὕλην ἀθείας πονηράν, ἐνέπρησαν καὶ φέγγος, θεογνωσίας πᾶσιν ἔλαμψαν, οὓς ἐν εὐφροσύνῃ δοξάσωμεν.

Πηγάζει διηνεκῶς ὁ τάφος σου Φίλιππε, εὐωδίας μύρα Πνεύματος χάριτι, καὶ εὐωδιάζει τῶν πιστῶς, τιμώντων σε καρδίας, καὶ τὸ δυσῶδες τῶν παθῶν ἡμῶν, πάντοτε διώκει πανεύφημε.

Οὐ ἄλλες οἱ τῷ νοστήμῳ λόγῳ τῆς πίστεως, πλάνης σηπεδόνα ἀποκαθάραντες, ὁ Βαρθολομαῖος ὁ σοφός, καὶ Φίλιππος ὁ μέγας, καὶ Μαριάμνη ἡ θεόπνευστος, ὕμνοις ἱεροῖς εὐφημείσθωσαν.

Θεοτοκίον

Νοός μου τὰς ἐκτροπὰς, καὶ πάθη τοῦ σώματος, καὶ ψυχῆς τὰς νόσους ᾿Αγνή θεράπευσον, καὶ πρὸς τὰς ὁδοὺς τὰς ἀγαθὰς, ἐμβίβασόν με ὅπως, τὸ τοῦ Θεοῦ ποιήσας θέλημα, εὐροιμι ζωὴν τὴν αἰώνιον.

᾿Ετερος εἰς τὴν Μετακομιδὴν

Τοὺς σοὺς ὕμνολόγους Θεοτόκε.

Γλῶσσα θεολόγος φθεγγομένη, συντόνως ἐφώτισε λαούς, Φιλίππου τοῦ θεόφρονος, τὴν τῆς Τριάδος ἔλλαμψιν, τὴν ὑπὲρ νοῦν τε σάρκωσιν,

τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ ἡμῶν.

Τὸ πάνσεπτον σκῆνός σου παμμάκαρ, ἢ Κύπρος ἐπλούτισε σοφέ, λαμπρῶς ἐπιτελοῦσά σου, πανήγυριν σεβάσιμον, ἦν ἐκ κινδύνων λύτρωσαι, Φίλιππε θείαις πρεσβείαις σου.

Ταῖς σαῖς εὐπροσδέκτοις ἱκεσίαις, ἀπόστολε Φίλιππε Χριστός, ταχέως ἐπικάμπτεται, καὶ δίδωσι τὴν ἄφεςιν, τοῖς εὐλαβῶς τὴν Κάραν σου, ἀσπαζομένοις πανεύφημε.

Θεοτοκίον

Ρημάτων Παρθένε μεμνημένος, τοῦ θεοῦ ᾿Αγγέλου ἐν χαρᾷ, χαῖρε σεμνὴ κραυγάζω σοι, χαῖρε ᾿Αδὰμ ἀνόρθωσις, χαῖρε βροτῶν ἡ λύτρωσις, χαῖρε ψυχῆς μου διάσωσμα.

Κάθισμα

᾿Ηχος πλ. δ΄ Τὴν Σοφίαν καὶ Λόγον.

Ἰωσήφ Ὑμνογράφου

Τῶν δογμάτων τὰ ὕψη θείων βροντῶν, ἀρετῶν τε τὰ κράτη λάμπων φαιδρῶς, κατ' ἄμφω ἐξέπληξας, τὸν περιγέιον κόσμον, θεολογίαις κρατύων, τὴν πίστιν ἀσάλευτον, θαυματουργῆ σφραγίζων, τὴν πρᾶξιν ἀκλόνητον· ὅθεν καὶ τὸν δρόμον, ἐξαισιῶς τελέσας, τῆς νίκης τὸν στέφανον, ἀνεδήσω ὑπέρλαμπρον· ἀπόστολε Φίλιππε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεςιν δωρησασθαι, τοῖς ἐορτάζουσι πόθῳ, τὴν ἀγίαν μνήμην σου.

Δόξα... ᾿Ηχος γ΄ Θείας πίστεως.

Σὲ τὸν κήρυκα τῆς ἀληθείας, καὶ ὑπέρλαμπρον φωστῆρα κόσμου, εὐφημοῦντες ἀνυμνοῦμέν σε Φίλιππε, καὶ ἐκβοῶμεν ἐν πίστει δεόμενοι· ἐν τῇ σεπτῇ καταθέσει τοῦ σκῆνους σου, πάντας λύτρωσαι, κινδύνων ἡμᾶς καὶ θλίψεων, καὶ πάσης ἐξελοῦ δεινῆς κακώσεως.

Καὶ νῦν... Θεοτοκίον

Τὴν ὠραιότητα τῆς παρθενίας σου.

Τοῦ μυστηρίου σου τὸ ὕψος Δέσποινα, κατανοήσασθαι πάντῃ ἀδύνατον, οὐ μόνον νόας τῶν βροτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχαγγέλων· τὸν Θεὸν γὰρ ἅπαντα, μόνῳ λόγῳ ποιήσαντα, ἐν γαστρὶ βασιτάσασα, ἀπορρήτως γεγέννηκας· διὸ σὺν τῷ

Ἀγγέλῳ βοῶμέν σοι Χαῖρε ἢ κεχαριτωμένη.

Τῆς Θεοτόκου

Ῥδὴ δ΄

Εἰσακήκοα Κύριε

Θεοτόκον ἀπειρανδρον, καθομολογῶ σε Μαρία πάνσεμνε· τὸν Θεὸν γὰρ ἀπεκύησας, καὶ Υἱὸν Παρθένε τοῦ Γεννήτορος.

Οἰ καρπὸς τῆς κοιλίας σου, ᾧ εὐλογημένη Μητηρ ἀνύμφευτε, εὐλογίαν ἐδωρήσατο, τοῖς δοξάζουσί σε Θεομήτορα.

Σὺ ἐλπίς ἀκαταίσχυντος, τῶν ἀπηλπισμένων Σπέλεις Θεόνυμφε· διὰ τοῦτο τὴν ἐλπίδα μου, ἐπὶ σὲ ὁ τάλας ἀνατίθημι.

Τοῦ Ἀποστόλου

Τὴν θεῖαν ἐννοήσας σου κένωσιν.

Υμᾶς καθάπερ ἵππους ὁ Κύριος, ἐν τῇ θαλάσῃ μυστικῶς, τῆς οἰκουμένης ἀπόστολοι, διαβιβάζει τῆς πλάνης, πικρότατα ταρασσοντας ὕδατα.

Μακάριος ὁ Φίλιππος πέφυκε· τοῦ μακαρίου γὰρ Θεοῦ, πιστὸς ἐδείχθη διάκονος, καὶ διασώζει κινδύνων, τοὺς τοῦτον εὐσεβῶς μακαρίζοντας.

Ναμάτων ζωηρῶν ἀνάπλεοι, ὄντες ἀπόστολοι Χριστοῦ, τὴν οἰκουμένην ἠρδεύσατε, καὶ τοὺς τῆς πλάνης χειμάρρους, θεόπται παντελῶς ἐξηράνατε.

Θεοτοκίον

Ως ἔμψυχον Κυρίου παλάτιον, καὶ τῶν πιστῶν καταφυγὴν, καὶ βοηθὸν τοῖς ἐν θλίψεσι, καὶ ἀπλανῆ ὁδηγίαν, τὴν Κεχαριτωμένην ὑμνήσωμεν.

Ἄλλος εἰς τὴν Μετακομιδὴν

Τὴν ἀνεξιχνίαστον θεῖαν βουλήν.

Σοῦ τὸν ἀκηλίδωτον καὶ ἀκραιφνῆ, νοῦν τεθεαμένος ὁ Ὑψιστος, ὡσπερ λαμπάδα, εἰς λυχνίαν ὑψηλὴν, τοῖς ἐν τῷ σκότει φαίνουσιν, πᾶσι Θεοφάντορ προτέθεικεν.

Εν τῇ καταθέσει σου κῆρυξ Χριστοῦ, δῆμος τῶν Κυπρίων ἐσκίρτησε, μετ' εὐφροσύνης ἐκβοῶν τῷ Λυτρωτῇ, σῶσον ἡμᾶς Θεάνθρωπε, ταῖς τοῦ Ἀποστόλου δεήσεσι.

Κάραν τοῦ παμμάκαρος πάντες πιστοί, δεῦτε εὐλαβῶς περιπτύξασθε, τὴν θεῖαν χάριν ἀντλοῦντες μυστικῶς, καὶ τῷ Χριστῷ κραυγάζοντες· Δόξα τῇ δυνάμει σου Κύριε.

Θεοτοκίον

Ρώμην ἀσθενοῦσί σε ὁ Δυνατός, καὶ ἀπεγνωσμένων παράκλησιν, τοῖς ἀθυμοῦσιν εὐθυμίαν καὶ χαράν, τοῖς θλιβομένοις δέδωκε, καὶ πλοῦτον πτωχοῖς Θεονύμφευτε.

Τῆς Θεοτόκου

Ῥδὴ ε΄

Φώτισον ἡμᾶς.

Αἴτηται ἀγνή, παρέξόν μοι τὴν συγχώρησιν, ἵνα ὑμῶ τὰ μεγαλεῖα τὰ σά, ἃ σοι πεποίηκε Κόρη ὁ Παντοδύναμος.

Δώρησαι Ἀγνή, τῶν πταισμάτων μοι τὴν ἄφεσιν, ἵνα ὑμῶ σε τὴν πανύμνητον, τὴν τετοκυῖαν τὸν δοτῆρα τῆς ἀφέσεως.

Εὐφρανον ἀγνή, Θεοτόκε τὴν καρδίαν μου, ἢ εὐφροσύνην πάντων τέξασα, καὶ τὴν εἰρήνην τῇ πρεσβείᾳ σου παράσχου μοι.

Τοῦ Ἀποστόλου

Ὁ ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον.

Τὸν ἀπειροδύναμον εἰς συμμαχίαν καλῶν, τοὺς λύκους ἄρνας ἐνθέῳ λόγῳ, ἀπειργάσω Φίλιππε, ὡς Χριστοῦ ἄρνιον, τοῦ μόνου ἀρχιποίμενος.

Οἱ θεοειδέστατοι Χριστοῦ ἀπόστολοι, Βαρθολομαῖος ὁ θεηγόρος, καὶ ὁ μέγας Φίλιππος, ἀστραπαῖς τῶν λόγων, τὸν κόσμον κατεφώτισαν.

Νῦν καθικετεύσατε τὸν πανοικτίρμονα, Θεὸν τῶν ὄλων ἡμᾶς ῥυσθῆναι, κινδύνων καὶ θλίψεων, καὶ ἐχθροῦ παγίδων, ἀπόστολοι μακάριοι.

Θεοτοκίον

Σὲ τὴν τὸν πανάγαθον τεκοῦσαν Κύριον, ἐκδυσσωποῦμεν Θεογεννήτορ· ἀγαθὴ ὑπάρχουσα, πάσης τὸν λαὸν σου, ἐξάρπασον κακώσεως.

Ἄλλος εἰς τὴν Μετακομιδὴν

Ἐξέστη τὰ σύμπαντα.

Αστράπτοντα θαύμασι, καὶ ἱαμάτων χάρισι, σὲ Χριστὸς ἐξέπεμψε τῷ κόσμῳ, τὴν τῶν δαιμό-

νων καταπατοῦντα ἰσχύν, καὶ ψυχὰς φωτίζοντα πιστῶν, πάντων τῶν ὑμνούντων σε, τῆς εἰρήνης τὸν κήρυκα.

Ρεῖθροις κατανύξεως, τοὺς ρύπους τῆς καρδίας μου, Φίλιππε ἀπόπλυνον θεόφρον, καὶ μετανοίας τρόπους μοι δώρησαι, σαῖς πρὸς τὸν οἰκτίρμονα Θεόν, ἱεραῖς δεήσεσιν· ὃν τῷ κόσμῳ ἐκήρυξας.

Εὐλόγησον Κύριε, εὐχαῖς τοῦ Ἀποστόλου σου, τὸν ἐνιαυτὸν χρηστότητός σου, σῶζε κινδύνων ἐκ τοῦ λοιμοῦ καὶ λιμοῦ, Κύπρον τὴν τιμῶσαν εὐλαβῶς, λείψανον τὸ πάνσεπτον, τοῦ σοῦ κήρυκος Δέσποτα.

Τὴν θεῖαν κατάθεσιν, Φιλίππου θεοκήρυκος, πάντες ἐν αἰνέσει καταχρέως, ἀνευφημοῦντες καὶ μεγαλύνοντες, Σκῆνος τὸ μακάριον αὐτοῦ, δεῦτε ἀσπασώμεθα, ἵνα λάβωμεν ἄφεσιν.

Θεοτοκίον

Νεκρούμενος πάθεσι, καὶ λογισμοῖς Πανάμωμε, πρὸς τοὺς οἰκτιρμούς σου καταφεύγω, πρὸς τὴν θερμὴν σου προστρέχω Δέσποινα, σκέπην καὶ βοήθειαν ζωῆν, μόνη ἢ κυήσασα, τὴν καρδίαν μου ζώωσον.

Τῆς Θεοτόκου

ᾠδὴ ς΄

Ἰλάσθητί μοι Σωτήρ.

Ιλάσθητι ἀγαθή, τῷ δούλῳ σου θεονύμφευτε, καὶ λύτρωσαί με πυρός, τοῦ διαιωνίζοντος, Θεοτόκε Δέσποινα, λυτρωτὴν τεκοῦσα, καὶ Σωτήρα πάσης κτίσεως.

Υμῶν σε πανευσεβῶς, καὶ Θεοτόκον κηρύττω σε, μητέρα παναληθῆ, Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ καθικετεύω σε, ὅπως μοι παρέξῃς, ἐγκλημάτων τὴν συγχώρησιν.

Μύρον ἐκ σοῦ κενωθέν, Παρθένε θεογεννήτρια, τῆς εὐωδίας πληροῖ, τὰ σύμπαντα Δέσποινα, θείαις ἐπιγνώσεσι, κτίσεως ὁ Πλάστης, κάμῃ τοίνυν εὐωδιάσον.

Τοῦ Ἀποστόλου

Μαινομένην κλύδωνι.

Οὐρανὸς κατάστερος, θαυμασίους ὄφθης φοβεροῖς, τοῦ Θεοῦ τὴν δόξαν διηγούμενος, ὡς ἀληθῶς, θεομακάριστε Φίλιππε.

Φεγγοβόλοις λάμψεσι, διδαγμάτων σκότος τὸ βαθύ, τῆς σοφίας ῥώμη διελύσατε, φωταγωγοί, τῶν καρδιῶν ἡμῶν ἔνδοξοι.

Ο θεόπτης Φίλιππος, εὐφημείσθω ὕμνοις ἱεροῖς, καὶ Βαρθολομαῖος ὁ πανεύφημος, οἱ βοηθοί, τῶν ἐν κινδύνοις καὶ θλίψεσιν.

Θεοτοκίον

Νοητὴν λυχνίαν σε, ὁ Προφήτης βλέπει ἀληθῶς, κεκτημένην Ἄχραντε λαμπάδιον, τὸν φωτισμόν, καὶ ἰλασμόν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἔτερος εἰς τὴν Μετακομιδὴν

Τὴν θεῖαν ταύτην καὶ πάντιμον.

Τὴν σὴν παράσχου βοήθειαν, καὶ ῥῦσαί με κινδύνων καὶ θλίψεων, Φίλιππε ἔνδοξε, τὸν εὐλαβῶς προσπτυσσόμενον, τὸ πάνσεπτόν σου Σκῆνος, Χριστοῦ ἀπόστολε.

Υπάρχων Κύπρου ὁ πρόμαχος, βοήθησον ἡμῖν κινδυνεύουσι, καὶ χεῖρα ὄρεξον, καὶ πρὸς λιμένα κατεύθυνον, τοῖς κατασπαζομένοις, τὸ θεῖον Σκῆνός σου.

Υμνολογῶ σε Ἀπόστολε, ἀσπάζομαι τὴν πάνσεπτον Κάραν σου, τῶν ἀκαθάρτων με, διὸ παθῶν ἐλευθέρωσον, καὶ τῆς ἀφράστου δόξης με, καταξίωσον.

Τὴν θεῖαν Κάραν τοῦ μάκαρος, Φιλίππου τοῦ σοφοῦ θεοκήρυκος, δεῦτε θεάσασθε, ἦν βασιλεῖς κατεκόσμησαν, σφραγίσί τε ταῖς τούτων, ἐπεβεβαίωσαν.

Ηπτοῦ λειψάνου σου, ἔχουσα Φίλιππε, καὶ θησαυρὸν ὡσπερ μέγιστον, πίστει σεμνυνομένη, καταλαμπρύνεται.

Θεοτοκίον

Γενοῦ μοι πάναγνε Δέσποινα, γαλήνη καὶ λιμὴν παρακλήσεως, διαβιβάζουσα, πρὸς θεῖον ὄρμον ἀκύμαντον, τὴν ζάλην τῶν παθῶν μου, καταπραΰνουσα.

Κοντάκιον

Ἦχος δ΄ Ἐπεφάνης σήμερον.

Εορτάζει σήμερον ἡ Ἀρσινόη, ἑορτὴν χαρμόσυνον, τῇ καταθέσει τοῦ σεπτοῦ, θεῖου λειψάνου σου κράζουσα· Χαῖρε Κυρίου, ἀπόστολε Φίλιππε.

Ἔτερον

Ἦχος α΄ Χορὸς ἀγγελικός.

Ηὕφράνθη μυστικῶς, τῶν Κυπρίων ὁ δῆμος, τῇ μετακομιδῇ, τοῦ πανσέπτου σου Σκήνους, τοῦτο ὑπεδέξατο, ὡσπερ δῶρον πολύτιμον· τοὺς ὑμνοῦντάς σε, ἀπὸ λοιμοῦ καὶ λιμοῦ τε, ἀνομβρίας τε, καὶ τῆς ἀκρίδος παμμάκαρ, ἐκλύτρωσαι Φίλιπε.

Ὁ Οἶκος

Τοὺς ἐν πίστει καὶ πόθῳ ὑμνοῦντάς σου, τὴν σεπτὴν καὶ ἁγίαν κατάθεσιν, θεοκῆρυξ ἀπόστολε ἔνδοξε, σὺ ἐκλύτρωσαι πάντας τῶν θλίψεων, καὶ κινδύνων καὶ πάσης κακώσεως, ἀνομβρίας, ἀκρίδος, πανεύφημε· καὶ ἀθέων ὀρμὴν καταπράυνον, καθ' ἡμῶν κινουμένην δεόμεθα, ταῖς πρὸς Κτίστην πρεσβείαις σου Φίλιπε.

Συναξάριον

Τῇ ΛΑ΄ τοῦ αὐτοῦ μηνός, Ἡ εἰς Κύπρον μετακομιδὴ λειψάνων τοῦ ἁγίου πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου, ἐνὸς τῆς χορείας τῶν Δώδεκα.

Στίχοι

Εἰ νεκρὸν ἀπόστολον ἡ Κύπρος δέχη,
Ἄλλ' ὡσπερ ἐκ ζῶντός τε εἰλήφεις χάριν·
Σὺν Κάρα ὅστ' αὖ Φιλίππου ἔχει Κύπρος,
Σφραγῖσιν ἀνάκτων τε κεκυρωμένα·
Καύχημά τε μέγιστον πέλοντα Κύπρου,
Καὶ ἰατρῆιον παντοίων νοσημάτων.
Ὅλβιον ἐν Κύπρῳ Φιλίπποιο σῶμα κομίσθη.

Ἔτεροι εἰς τὴν Μετακομιδὴν

Τὴν πανσέβαστον σὴν Κάραν ἔχει Κύπρος,
Φίλιπε, θεῖον θησαύρισμα, παμμάκαρ.

Πνεῦμα μὲν πόλοιο πνεύματα τέρπονται, Κύπρος
δὲ Κάραν.

Οὗτος ἦν ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, συμπολίτης Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. Ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ καὶ Μυσίᾳ καὶ Λυδία διαβάς, σὺν Μαριάμνῃ τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ καὶ Βαρθολομαίῳ, τὸν Χριστὸν ἐκήρυξε. Ἐν Ἱεραπόλει πειρασμοὺς καὶ θλίψεις ὑπὸ τῶν ἀπίστων ὑπομείνας, μαστιζόμενος, ἐγκλειόμενος, λιθαζόμενος· εἶτα ἐπὶ τῆς πλατείας συρεῖς, καὶ τοὺς ἀστραγάλους τρυπηθεὶς, καὶ ἐπὶ τοῦ ξύλου σταυρωθεὶς ὑπὸ τῶν ἐλλήνων, τελειοῦται.

Τούτου τὸ ἅγιον λείψανον συσταλὲν ἐν Ἱεραπόλει, ἐν ἧ καὶ τετελειώται, ὑπὸ τοῦ Βαρθολομαίου καὶ τῆς

Μαριάμνης, μετεκομίσθη μετὰ χρόνους ἱκανοὺς ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ, ἐν τινι κατὰ τὴν Πάφον χωρίῳ Ἀρσινόῃ λεγομένῳ, ὃ δὴ κοινότερον Ἄρσος παρὰ τῶν ἐγχωρίων λέγεται. Ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ ἠκοδόμηται ναὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου μέγιστος καὶ ὠραῖος, ὡς καὶ μέχρι τοῦδε σωζόμενος καθορᾶται, εἰς ὃν κατέθεντο τὸ ἅγιον αὐτοῦ λείψανον, μετὰ τῆς ἁγίας αὐτοῦ Κάρας. Αὕτη ἦν κεκοσμημένη ἀργύρῳ, καὶ σφραγῖσι βασιλικαῖς ἐπιβεβαιουμένη. Τοῦτο τὸ ἅγιον λείψανον μετὰ τῆς ἁγίας αὐτοῦ Κάρας μέχρι τῆς ἐνεστώσης εὔρηται ἐν τῷ ἰδίῳ ναῷ, μετὰ πολλῆς τῆς εὐλαβείας φυλαττόμενον. Θαύματα ἄπειρα ἐκτελεῖ, ἀσθενείας ἀνιάτους ἰώμενον, καὶ πάθη ποικίλα, ψυχικὰ καὶ σωματικά, κινδύνων καὶ περιστάσεων ρύομενον πάντας τοὺς καθ' ἐκάστην προσερχομένους αὐτῷ καὶ ἐπικαλουμένους τὸ τοῦ Ἀποστόλου ὄνομα μετ' εὐλαβείας καὶ πίστεως.

Ὅθεν καὶ ἐν τούτῳ καυχᾶται ἡ Κύπρος λαμπρῶς ἔχουσα τοῦτο, τοιοῦτον πολύτιμον θησαυρὸν καὶ ἄμισθον ἰατρῆιον. Ἐξαιρέτως δὲ καταπολαύει τούτου ἡ τῆς Πάφου ἐπαρχία, ἐν ἧ ἔστιν ἡ Ἀρσινόη, καὶ ὁ τοῦ Ἀποστόλου θεῖος ναός.

Ταῖς αὐτοῦ ἁγίαις πρεσβείαις, Χριστέ ὁ Θεός, ἐκ τῶν ψυχικῶν παθῶν ἡμᾶς ἐκλύτρωσαι καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν καὶ κινδύνων, ὁρατῶν ἐχθρῶν τε καὶ ἀοράτων, ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀνομβρίας καὶ ἀκρίδος, τῶν δύο δεινοτάτων μαστίγων, τὴν Νῆσον ἀπάλλαξον καὶ σῶσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

Νικήτα Παφλαγόνος, Λόγος εἰς τὸν ἅγιον καὶ πανεύφημον ἀπόστολον Φίλιππον

Εὐλόγησον, πάτερ.

Α'ντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης ἐκ τῶν πηγῶν Σωτηρίου, ὁ τῶν προφητῶν μεγαλοφωνότατος ἡμῖν ἐμβοᾶ. Τίνας δὲ λέγων τοῦ Σωτηρίου πηγᾶς, ἡ τοὺς δώδεκα τοῦ Σωτῆρος μαθητάς, οὓς κάκειναι σαφῶς αἰ κατὰ τὴν ἔρημον δώδεκα προετύπουν πηγαί, αἷς ὁ Ἰσραὴλ πάλαι Φαραῶ καὶ τὴν Αἴγυπτον παρενέβαλεν ἐκφυγῶν. Τούτους ἠγοῦμαι καὶ πηγᾶς εἰρησθαι τοῦ Ἰσραὴλ, ἐξ ὧν ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖν τὸν Θεόν, ὁ μακάριος προτρέπει Δαυῖδ. Ἀφράστῳ γὰρ διανοίας βάθει, πρὸς αὐτὴν τῶν νοητῶν ὑδάτων τὴν πηγαίαν καὶ μίαν ἀρχὴν ἀναστομούμενοι Χριστόν, κάκειθεν ἀνεκλείπτως τὸ τῆς φωτιστικῆς θεολογίας ρεῖθρον ἐπ' αὐτοὺς ἰὸν ὑποδεχόμενοι καὶ πληρούμενοι, ἀεναὸν τε πᾶσι καὶ ἄφθονον ἴαμα τοῖς διψῶσιν ἀναβλύζουσιν.

Οὐκοῦν ἐπιποθήσωμεν ἐπὶ τὰς τοιαύτας τῶν ὑδάτων πηγᾶς, καὶ κατὰ τὰς ἐλάφους, διψητικῶς σφόδρα τοῦτο τὸ νᾶμα μετιόντες, καὶ μετ' εὐφροσύνης ἀπαντλοῦντες, ἐξ αὐτοῦ τὴν ἡμῶν ἀποπληρώσωμεν ἐπιθυμίαν. Ἀλλὰ μὴ ἀχαρίστως τῆς δωρεᾶς, μηδὲ τρόπων ἀλόγων, ἀγνωμόνως τῆς τοιαύτης μετάσχωμεν εὐεργεσίας· πληρούμενοι δὲ τοῦ ζῶντος ὕδατος ζῶσαν θυ-

σίαν, άγιάν, τήν λογικήν ήμῶν λατρείαν, εις λόγον άποδῶμεν τιμής· προσεχῶς μὲν τὰς ειρημένους ζωογόνους εὐλογοῦντες πηγάς· δι' αὐτῶν δὲ τήν αἴνεσιν πρὸς τήν ζωαρχικωτάτην καὶ μίαν τῶν ὄλων άναφέροντες πηγὴν.

Ἄδιαίρετος μὲν οὖν κατὰ φύσιν καὶ ἄτμητος ἡ τῶν άποστόλων πανευαγγής δωδεκάς· καὶ ὡσπερ εἷς Κύριος, ἐν Πνεῦμα, μία τε πίστις καὶ δόξα καὶ χάρις αὐτοῖς, οὕτως ἐν σῶμα Χριστοῦ πεφήνασι καὶ αὐτοί, οὕτω καὶ ὁ τοῦ ἐνδὸς ὕμνος, κοινὸς τῶν ὄλων ἐστίν, ὡσπερ ἡ κατ' ἀρετὴν εὐδοκίμησις ἁπάντων σχεδὸν ἡ αὐτή. Ἄλλ' ὅμως, ἰδίᾳ τούτων ἐκάστου τήν ἱεράν τελοῦντες μνημοσύνην, καὶ οἷα διαφόροις Χριστοῦ μέλεσι, τὰς κατὰ τήν ὑπόστασιν αὐτῶν ἰδιότητος ἀφοριζόμενοι, ἰδίως ἐκάστω καὶ τὸν λόγον τῆς εὐφημίας ἀποδῶσωμεν.

Τίς οὖν αὐτῶν ἐστίν ὁ νῦν τὸν λόγον ἡμῖν πρὸς τήν οἰκειάν εὐφημίαν ξεναγαγών; Τίς ὁ μετὰ πρῶτον ὕπνον εὐθὺς ἀφ' ἐσπέρας αὐτῆς ἀνιστῶν, καὶ τήν ὀκνηρίαν ἀποσκευαζόμενος τῶν ψυχῶν, καὶ ἄλλον ἀλλαχόθεν πρὸς τοὺς τῶν ἁγίων οἴκους ἱεροῦς συγκινῶν, καὶ πρὸς δοξολογίαν θεῖαν προθυμοποιῶν καὶ ἀναπερῶν; Ἡ πᾶσι δῆλον, ὡς ὁ μέγας Φίλιππος τήν αὐτοῦ σήμερον ἐσάλπισε μνήμην, καὶ πάσας ἐν αὐτῇ τῶν εὐσεβῶν ἐκκλησίας πρὸς δόξαν Θεοῦ συγκροτεῖ. Οἷα δὲ τήν πολυτελῆ πανδαισίαν καὶ μυστικήν, τὰ οἰκεῖα τῆς ἀρετῆς ἀνδραγαθήματα προβαλλόμενος, τούτοις δεξιούται τοὺς αὐτοῦ δαιτυμόνας καὶ ἑραστάς. Φίλιππος, ὁ ἐκλεκτὸς καὶ δόκιμος καὶ πιστὸς ὄντως τοῦ Λόγου μαθητῆς, ὁ τὸν περιώνυμον τῆς δωδεκάδος χορὸν συμπληρῶν· ὁ τίμιος λίθος, ὁ πάγκαλος, ὁ πανώριος, ὁ διαυγής, ὁ χρυσοειδής, ἢ χρυσοειδής· ὁ λαμπραῖς ἀκτῖσι τῆς χάριτος ὑπερφυῶς διηθησμένος. Φίλιππος, ὁ κάτω μὲν πατρίδα, τὴν Βηθσαϊδᾶ, πόλιν Ἀνδρέου καὶ Πέτρου λαχών· ἄνω δὲ τὴν μητρόπολιν αὐχῶν Ἱερουσαλήμ, τὴν οὐρανίαν καὶ ζῶσαν, καὶ ἀκατάλυτον πόλιν τοῦ Θεοῦ.

Οὗτος οὖν ὁ τρισμακαριώτατος ἀνὴρ, ὡσπερ τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ τῆς αὐτῆς πατρίδος τῶν ὑψηλῶν ἐτύγχανε μαθητῶν, οὕτω καὶ γνώμης ὦν τῆς αὐτῆς καὶ διανοίας, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν δὲ συνειδήσεως καὶ γνώσεως τῆς αὐτῆς, ὡς μόνον αὐτὸν εὗρε τὸν Ἰησοῦν· μᾶλλον δὲ τοῦτον ὁ Κύριος εὐρών, Ἄκολούθει μοι, προσεῖπε, πάσης εὐθέως ρήγγυται σχέσεως σωματικῆς· πάσης περικοσμίου προσπαθείας ἀθρώως ἀπολυθεὶς, πρὸς ὑπερκόσμιον ἐπιθυμίαν ἀνεφλέγη. *Ἡθέλησε, φησὶν, ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ εὕρισκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἄκολούθει μοι.* Οὐ μακρῶν ἐδέησε πρὸς τὴν κλῆσιν παραινήσεων· οὐ προέτεινε δωρεάς· οὐχ ὑποσχέσεων μνήμην ἐποιήσατο· οὐ μισθοὺς τῆς ἀκολουθήσεως προὔβαλετο. Ἐνὶ ῥήματι μόνῳ πρὸς μαθητείαν ἐπεσπάσατο, Ἄκολούθει μοι, καὶ τῷ βραχεῖ τούτῳ ῥήματι φίλτρα γονέων εὐθὺς ἔσβη· συγγενῶν, φίλων, οἰκειῶν διαθέσεως ἐπελήσθη, καὶ κτῆμα καὶ χρῆμα, καὶ πᾶσα τοῦ βίου παραφαῦλον

ἐλογίσθη κατασκευή, καὶ σαρκική πᾶσα κατεμαράνθη στοργή· ἄλλη δὲ βλάβη φιλότητος καὶ ἔρωσ ἐνδοθεν ἄλλος, οὐράνιος, ἄυλος ἀνέθαλλε καὶ πνευματικός.

Ἄπαξ τοῦ Λόγου φωνοῦντος ἤκουσεν ὁ Φίλιππος, Ἄκολούθει μοι, καὶ τὸν ἀληθῆ καθηγεμόνα τῷ ἐντάλματι γνούς, οὐκ ἔβλεψεν εἰς τὰ ὀπίσω λοιπόν, οὐκ ἐδίστασε τὴν ψυχὴν, τὴν ἀκολούθησιν οὐκ ἐψεύσατο, οὐδ' ὡσπερ Ἐλισσαιὲ πρὸς Ἥλιου καλούμενος, πρότερον τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα παρεκάλει καταφιλεῖν, καὶ τοῖς οἰκειοῖς συνταξάμενος, οὕτως ἀκολουθεῖν. Ἔγνω τὸν καλὸν ποιμένα τὸ πρόβατον, καὶ σπουδῆ τῶν ἀλλοτρίων ἀπαλλοτριούμενος, δι' αὐτοῦ πρὸς τὴν ἄνω καὶ μυστικὴν ἠπειγέτο αὐλήν· δι' οὗ καὶ σωθεὶς μετὰ ταῦτα, τῶν ἀειζῶων ἐπέβη καὶ νομῶν καὶ μονῶν.

Τοῦτο Φιλίππου τῆς μαθητείας ἀρχή. Αὕτη τῆς αὐτοῦ κλήσεως καὶ ἐκλογῆς ἡ ὑπόθεσις. Ἐντεῦθεν ὄλῳ σταυρούμενος τῷ κόσμῳ, μόνῳ συνεσταυροῦτο Χριστῷ. Καὶ τοῖς τῶν μαθητῶν κορυφαίοις, ὡς ὁμότιμος συντεταγμένος, πρὸς μόνην ἑαυτὸν τοῦ Διδασκάλου συνέτεινε τὴν ῥοπήν, μόνῳ τούτου τῷ πόθῳ ῥωννύμενος καὶ πρὸς τὸ τῆς ἀρετῆς κάλλος τυπούμενος, καὶ τῶν τῆς βασιλείας μυστηρίων καταξιούμενος, καὶ τῷ μυσταγωγῷ Λόγῳ κατὰ τὸ ἐφικτὸν ἐνούμενος καὶ ἐξομοιούμενος.

Καὶ οὐκ αὐτὸς μὲν οὕτω κατετρύφα τοῦ ἀγαθοῦ, ἀπὸ δὲ τῶν πλησίον αὐτὸ παρεκαλύψατο· ἀγαθὸς δὲ κομιδῆ τὴν τῆς ψυχῆς πρόθεσιν ὦν, καὶ πρὸς ἄλλους κοινοποιεῖται τὸ ἀγαθόν· καὶ πρῶτον εὐρηκῶς τὸν Ναθαναὴλ, τὴν παρουσίαν εὐηγγελίσαστο τοῦ ἐρχομένου. *Οὐκέτι, φησὶν, ἐν ἐλπίσιν τῷ Ἰσραὴλ ἡ σωτηρία. Οὐκέτι, τὸ μήπω παρόν, ὡς ἐσόμενον ἀμυδρῶς ταῖς ἐννοίαις φανταζόμεθα. Πάρεστι γάρ, καί, Ὅν πάλαι Μωσῆς ὁ μέγας καὶ οἱ προφῆται τῷ πνεύματι προείδοσαν, καὶ ἐπ' ἐσχάτων Σωτῆρα τῷ Ἰσραὴλ ἀναστήσασθαι προείποσαν· τοῦτον εὐρόντες ἡμεῖς, τὸν ἀπὸ Ναζαρετ Ἰησοῦν, καὶ τῷ τῶν ἔργων αὐτοῦ πεπιστευκότες ὑπερφνεῖ, τὴν μετ' αὐτοῦ τρισάσμενοι πεποιήμεθα συνοίκησιν.* Τούτοις κατακράτος τοῖς λόγοις ἐλών, ὡσπερ θῆραμα κάλλιστον, προσάγει τῷ Ἰησοῦ τὸν ἀνδρα· καὶ τοῦτο πρῶτον εὐνοίας ἐνέχυρον ἀληθινῆς, καὶ γνώρισμα πίστεως εἰλικρινοῦς παρέσχε τῷ Χριστῷ, τὸν ἀληθινὸν ἐκεῖνον Ἰσραηλίτην καρποφορῶν.

Πᾶσιν οὖν καθεξῆς τοῖς λόγοις τῆς χάριτος ὑπέχων τὸ οὐδ' αὐτόπτης δὲ καὶ τῶν θαυμασίων πάντων καθεστώς, ταῖς ἱεραῖς μὲν διδαχαῖς πάσης μειωτικῆς ὑφέσεως ἀνεκαθαίρετο· καὶ πάσης ἀγνοίας ἀποσκευαζόμενος τὴν ἀχλύν, φωτὶ θεῖῳ γνώσεως καὶ οὐρανίας σοφίας προκόπτων κατελάμπετο. Τοῖς παραδόξοις δὲ τῶν ἔργων τὴν πίστιν βεβαιούμενος, ὀσημέραι δὲ καὶ τὸν ἐντὸς ἀνθρώπον ἀνακαινούμενος καὶ κραταιούμενος, εἰς ἀνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος ἀνῆει Χριστοῦ.

Ταύτης τεκμήριον τῆς τελειότητος, ἡ τῆς ἀγίας κραταίωσις ἀγάπης, ἦν ὁ μέγας ἐκεῖνος Ἀπόστολος τελείαν, ἀγιάν ἀφιερούμενος τῷ Διδασκάλῳ, τὴν ἴσην

ἐκεῖθεν ἀντελάμβανεν· μᾶλλον δέ, ὁ μὲν ἀγαθοδότης, καὶ ἀγάπη κατὰ φύσιν ὧν, ἀεὶ ἐν τελειότητι πάσης ἐστὶν ἀρετῆς, οὐθ' ὑφесιν ὄλως, οὐτ' οὖν ἐπίτασιν προσιέμενος· οἱ πρὸς αὐτὸν δὲ δι' ἀσκήσεως, ἤτοι μιμήσεως ἀνατεινόμενοι, κατ' ἀναλογίαν τῆς διὰ τῶν ἀρετῶν προκοπῆς, καὶ τῆς τελειότητος κατευστοχοῦσιν· οἱ μὲν, εἰς υἱῶν καὶ κληρονόμων ἀνιόντες τάξιν· οἱ δέ, εἰς δούλων καταντῶντες πιστῶν.

Οἱ τοίνυν ἱεροὶ καὶ μεγάλοι τοῦ Λόγου μαθηταί, ξένοι μὲν πάσης φιλίας τοῦ κόσμου καθεστῶτες, οἰκεῖοι δὲ καὶ φίλοι τοῦ οὐρανίου Πατρὸς καὶ πάσης μὲν τοῦ νῦν αἰῶνος ἐρωτικῆς διαθέσεως ἑαυτοὺς ἀλλοτριοῦντες, μόνης δὲ τῆς ἀγάπης τοῦ θεαρχικωτάτου Νυμφίου τετρωμένοι καὶ αὐτῷ συνενούμενοι διὰ τοῦ Πνεύματος, τῆς ὑψηλῆς εὐμοιρήκασιν υἰότητος. Ὅθεν αὐτοῖς καὶ Πνεῦμα ἅγιον, πρότερον μὲν ὡς ἀτελέσιν, ἀτελῶς τε καὶ ἀμυδρῶς ἐνεργοῦν· ὕστερον δέ, μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς τοῦ Μονογενοῦς ἀποκατάστασιν, λειτουργικῶς ὡς τελείοις ἐπιδημοῦν καὶ θεοῦν, ἄρχοντας αὐτοὺς ἐπὶ πᾶσαν καθιστάνει τὴν γῆν· οὐκ ἐπικήροις τιμῶν ἀρχαῖς, οὐδὲ βασιλείαν ἐπίζηλον καὶ περιτρεπομένην· ἀκατάλυτον δὲ δόξαν, καὶ μὴ μεταπίπτουσαν χαριζόμενον ἀρχήν. Ἔπρεπε γάρ τοὺς γεννωμένους ἄνωθεν, ἀνάλογον τῇ τοῦ Πνεύματος αἰδιότητα καὶ τὴν κληρονομίαν λαχεῖν· καὶ τοὺς συμμόρφους τῆς δόξης τοῦ Μονογενοῦς καθισταμένους, κατὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνον ὁμοίωσιν, καὶ τῆς ἀκηράτου κατασχέσεως μετασχεῖν.

Πᾶσαν τοιγαροῦν ἐξουσίαν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς λαβόντος Χριστοῦ, πᾶσαν δι' αὐτοῦ τὴν οἰκουμένην οἱ ἱεροὶ θεολόγοι τούτου κληρωσάμενοι, οἱ μὲν τὰς ἐφῶας λήξεις, οἱ δὲ τὰς ἐσπερίους διαλαγχάνοντες ἐπήεσαν· καὶ οἱ μὲν τὸ βόρειον, οἱ δὲ τὸ νότιον κλίμα διέθεον εὐαγγελιζόμενοι τῆς γῆς. Φίλιππος δὲ ὁ μέγας τοῦ Θεοῦ παῖς, ὁ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων φωτοφανῆς καὶ γνήσιος κατὰ μέθεξιν υἱός· ὁ τοῦ Μονογενοῦς φίλος πιστὸς καὶ κατὰ χάριν ἀδελφός· τὸ τίμιον λόγευμα τοῦ Παρακλήτου, τὸ σκῆνωμα τῆς ἀγιωσύνης τοῦ Ὑπεραγίου, τὸ στεφάνωμα τῆς Ἐκκλησίας, τὸ καλλώπισμα τῶν ἀποστόλων, τὸ ἐντρύφημα τῶν ἀσωμάτων· οὗτος τῆς Ἀσίας τὰ κλίματα περιῶν, καὶ πάσαις μὲν χώραις καὶ πόλεσι τὸν λόγον εὐαγγελιζόμενος τῆς ζωῆς· πάντας δὲ τοὺς εἰς ζωὴν τεταγμένους, τῇ ἀληθινῇ διὰ πίστεως προσάγων ζωῇ· καὶ πάντας μὲν ἐζωγρημένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου καὶ μυριάς ἀπάταις καὶ πλάναις ἐξαπολωλότας, λόγοις σοφίας Θεοῦ καὶ παραινέσεσιν αἰχμαλωτίζων καὶ τῷ τῆς παλιγγενεσίας ὕδατι καθάρων, καὶ τῷ τῆς χάριτος Πνεύματι φωτίζων καὶ λειτουργοῦμενος, οὕτω δὴ τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς υἰοθετεῖτο Πατρί. Πάντας δὲ τοὺς ὑπὸ ποικίλων ἐξεταζομένους παθῶν ἢ νόσων πειραζομένους, ἢ δαιμονίων παρενοχλουμένους, ἢ ὅτῳ οὖν πονηρῷ κακομένους συναντήματι, λόγῳ μόνῳ καὶ χειρὸς ἱερᾶς ἐθεράπευεν ἐπαφῇ. Καὶ νοητῶς μὲν, τῶν ἀοράτων τὰ πρόσωπα ῥαπίζων κατέρρασεν ἐχθρῶν· αἰσθητῶς δέ, τοὺς ὑπ' ἐκείνων

πλανωμένους, ἐλέγχων, νουθετῶν, παρακαλῶν, τῇ μεγαληγορία τοῦ κηρύγματος καὶ ταῖς τῶν τεράτων μεγαλουργίας ἐξιστῶν, εἰς ἐπίγνωσιν ἤγε κατὰ μικρὸν τῆς ἀληθείας. Ἴερεις δὲ καὶ ἱεράρχας τοῖς πιστοῖς καθιστῶν καὶ θυσιαστήρια δὲ κατὰ τόπους Κυρίῳ κατασκευαζόμενος, καὶ τὴν ἱερὰν τῶν ἁγίων μυστηρίων παραδιδούς τελετουργίαν καὶ τὸν εὐαγγελικὸν νόμον ὡς θεμιτὸν αὐτοῖς διατιθέμενος, οὕτω διπλῆς αἴτιος εὐεργεσίας, σωματικῆς τε καὶ ψυχικῆς, ὁ μακαριώτατος τοῖς πιστεύουσι καθίστατο.

Ὡσπερ δὲ σαγήνη μεγάλη καθιεμένη τῇ θαλάσῃ, ὅσῳ πλέον ἐγχρονίζει τοῖς ὕδασι, τοσοῦτῳ πλείω καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἰχθύων ἐφέλκεται περιουσίαν· οὕτως ὁ μέγας Ἀπόστολος ἐπὶ χρόνοις πλείοσι πολλοῖς ἔθνεσιν ἐμβεβλημένος, πολὺν ὅτι μάλιστα δι' αὐτοῦ Χριστῷ πιστευόντων ἐπεσπάσατο περιουσιασμόν. Ἔδει δὲ τοῦτον οἷα σαγήνην ὄντα τοῦ Πνεύματος, χερσὶν ἀγγέλων ἁγίων ὥσπερ ἐκ θαλάττης εἰς αἰγιαλόν, τὸν οὐράνιον χῶρον ἀναβιβαζόμενον, ἀποτίθεσθαι μὲν, εἴ τι τῆς Δεσποτικῆς τραπέξης ἀνάξιον ἐπηκολούθησεν· ὅσον δὲ καλὸν τε καὶ τίμιον, μετὰ τιμῆς τῷ τῆς δόξης προσφέρεσθαι Βασιλεῖ.

Ἀλλὰ τίς ὁ τῆς ἀναλύσεως τοῦ Ἀποστόλου τρόπος; Ἔστι πόλις κατὰ τὴν Φρυγίαν μεγάλη καὶ περιφανῆς, πλούτου περιουσία καὶ δόξης καυχῆματι γαυρουμένη πολλῶν· Ἰεράπολις ὄνομα τῇ πόλει, ἰσχύος καὶ πολυανθρωπίας τότε μάλιστα, οὐδεμιᾷ τυχόν τῶν κατὰ τὴν ἀνατολὴν μητροπόλεων παραχωροῦσα τὰ πρεσβεῖα. Εἰς ταύτην ὁ μέγας Φίλιππος μετὰ τὰς μακρὰς περιόδους, μετὰ τοὺς παντοδαποὺς κινδύνους, τοὺς πόνους, τοὺς κόπους, μετὰ τὰς ποικίλας ὑπὲρ τοῦ Εὐαγγελίου βασάνους καὶ θλίψεις καὶ εἰς ταύτην τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν, εὐαγγελιούμενος ἤγετο τῷ Πνεύματι.

Ἰδὼν δὲ τὴν πόλιν, οὐ κατείδωλον οὔσαν μόνον, ξοάνοις τε κωφοῖς καὶ δαιμονίων σεβάσμασι μεμισμένην, ἀλλὰ δὴ καὶ ἰοβόλοις ἐρπετοῖς, καὶ ἐχίδνην τινὴ τερατώδει καὶ ἀπευκτῇ (ὦ τῆς τῶν κακῶν ὑπερβολῆς!) ὡς Θεῷ τε προσανέχουσαν καὶ θυσίαις ἐξίλασκομένην, ζήλῳ μὲν θεῖῳ καταπίμπραται τὴν ψυχὴν· προσευχαῖς δὲ συντονωτάταις καὶ ῥήματι παραγγελίας Θεοῦ ζῶντος, καὶ τῇ ἐπικλήσει τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ὀλεθροτόκον ἐχιδναν ἐκείνην ἀπεκτονῶς, πᾶσιν ἐπικικῶς ὁ θαυμάσιος παρῆνει καὶ συνεβούλευεν εἰς οὐρανὸν ἀνανεύοντας, τὸν τοῦ οὐρανοῦ Δεσπότην ἐπιγνώσιναι.

Ὅς, ὧν ἀεὶ Θεὸς τέλειος, ἄναρχος, ἀσώματος, ἀκατάληπτος· βουλευθεὶς δὲ μετὰ τὸν ἀόρατον καὶ τὸν ὁρώμενον τοῦτον κόσμον δι' ἀγαθότητος ὑπερβολὴν παραγαγεῖν, οὐρανὸν μὲν ἐξῶθεν πάντων, οἷά τινα σφαῖραν ἀεικίνητον τῶν ὄλων σωμάτων περιεκτικὴν κατεσκευάσατο· γῆν δὲ μεσαιτάτην τῶν ὄλων, ὥσπερ τι κέντρον τοῦ παντός ἐν ἀκινήτῳ ἰδρύσει καὶ ἰσορροπία κατεστήσατο. Καὶ τὸ ἀβύσσιον μὲν καὶ στοιχειῶδες ὕδωρ περὶ τὴν γῆν, τὴν γῆν δὲ περὶ τὸ ὕδωρ στερεῶν, δι' ἀλλήλων ἄμφω ταυτὶ τὰ στοιχεῖα

ἔστηρίζατο, εἰς μίαν τινὰ δύναμιν ἄρρητον, τὴν κατὰ τὸ μεσαίτατον τοῦ παντός ἐστῶσαν ὑπερφνωῶς ἐκκορυφούμενα· ἐπομένως δὲ τούτοις, τὸν πολύκενον πανταχόθεν ὑπερχεάμενος ἀέρα, ὑπὲρ αὐτὸν αὐθις ἐχόμενα, τὸ αἰθέριον κῦτος περιήγαγεν· ἐξ ὧν φυτὰ πάντα καὶ ζῶα, κατὰ ἰδιότροπον ἕκαστον φύσιν ἐποίησε καὶ μορφῆν.

Μόνον δὲ τὸν ἄνθρωπον, τῆς ἰδίας πλάσας μεγαλειότητος εἰκόνα, τοῦ παραδείσου πεποίηκεν οἰκήτορα· ὃν τὴν Δεσποτικὴν ἐντολὴν ἠθετηκότα, καὶ διὰ τοῦτο τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειότητος ὠλισθηκότα, θάνατος καὶ φθορά, τὰ ὀψώνια τῆς ἀμαρτίας, διεδέξατο· ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος ὁ ἀγαθὸς ὠργίσθη, οὐδὲ τὸ οἰκεῖον παρεῖδεν εἰς τὸν αἰῶνα πλάσμα· διὰ νόμου δὲ καὶ προφητῶν πρῶτον ἀγίων παιδαγωγήσας πρὸς εὐσέβειαν· νῦν δὲ κατὰ τὴν τῶν αἰώνων συντέλειαν, τὸν μονογενῆ, τὸν ἰσοσθενῆ καὶ ὁμοφυᾶ Λόγον, ὑπερουσίως ἡμῖν ἐκ παρθένου σεμνῆς, καὶ ἀγίας ἀναμαρτήτως ἀνθρωπιζόμενον παρέσχετο. Ὅς ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων ἐπιφανείς, λόγοις ἀληθείας καὶ ἔργοις δυνάμεως, τὴν πατρικὴν αὐτοῦ δόξαν καὶ γνῶσιν, ἐνέλαμψεν ἡμῖν· καὶ πάθεσιν ὁ ἀπαθής, καὶ σταυρῷ καὶ θανάτῳ προσωμιληκῶς ὑπὲρ ἡμῶν (ἄνθρωπος γὰρ ἦν), ἀνέστη τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καὶ ἐνεφάνισεν ἡμῖν ἑαυτόν· καὶ βλέπόντων ἡμῶν, ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν (Θεὸς γὰρ ἦν). Ὅν καὶ προσδοκῶμεν ἦξειν αὐθις, ὡς εἶπεν, ἐκ τῶν οὐρανῶν, τοῦ ἀναστῆσαι σύμπαν τὸ πλάσμα, καὶ κρῖναι καὶ ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ. Τοῦτον ἐπίγνωτε, παραινῶμεν. Τοῦτον σεβάσθητε, παρακαλοῦμεν· καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τούτου βαπτιζόμενοι, καθαρισθήσεσθε μὲν πάσης ἐναγοῦς καὶ μιαρᾶς τελετῆς· πάσης δὲ χάριτος μέτοχοι, καὶ κοινωνοὶ τῆς αὐτοῦ γενόμενοι ἀγιωσύνης, κληρονόμοι ζωῆς αἰωνίου καὶ βασιλείας καταξιωθήσεσθε, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν.

Τοιαύταις ὁ μακαριώτατος θεηγορίαις νουθετῶν, παραινῶν, ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ τὸν λόγον πρεσβεύων τῆς δικαιοσύνης, ἀναριθμήτους μὲν πείθων προσήγετο τῇ ἀληθείᾳ· δι' ὕδατος δὲ καὶ Πνεύματος τούτους ἀναγεννῶν καὶ τοὺς συνετωτέρους ἐν αὐτοῖς, καὶ χάριτος μερίζονος ἠξιωμένους, εἰς ἀρχιερέας, ὡς θέμις, καὶ ἱερέας προβαλλόμενος, Ἐκκλησίαν ἀγίαν, ἄμωμον ἀνίστη Χριστῷ.

Ἄλλ' οὐκ ἤνεγκε βλέπων οὕτως εὐοδομένην τὴν ἀλήθειαν, ὁ ταύτης ἐχθρός· τοὺς δυνατωτάτους δὲ καὶ πρῶτους ἐκείνης τῆς πόλεως ὑποδύς, καὶ τὸν ζῆλον ἐν αὐτοῖς ἀναφλέξας ὡς πῦρ, συναρπάζει μὲν αὐτὸν ἐξάπινα χειρὶ στρατιωτικῇ· μαστιγοῖ δὲ πικρῶς, καθεῖργουσι δὲ δεινῶς· μετὰ ταῦτα δὲ σχοινοῖς ἐξάψαντες κατὰ τῶν ἀστραγάλων, ἐπὶ μετεώρου τὸν δίκαιον ἐκκρεμῶσι κατὰ κεφαλῆς. Καὶ ἦν τοῦτον ὄρᾳν καθάπερ ἄμωμον ἄρνιον, διὰ τοῦ ἀέρος ἀπηρωρημένον· καὶ ἄνω μὲν τοὺς πόδας, κάτω δὲ τὴν σεβασμίαν ἔχοντα κεφαλὴν· καὶ τῷ τοῖῳδε σχήματι τὴν ἰθυτενῆ πρὸς τὰ ἄνω τοῦ νοῦ πορείαν καὶ θεωρίαν ὑπογράφοντα.

Ἄλλ' οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ Κύριος ἀπαρηγόρητον· οἰκονομία δὲ κρείττονι καὶ Βαρθολομαῖος ὁ θεῖος ἀπόστολος τούτῳ συνεσταύρωτο. Ἐκεῖσε γὰρ αὐτὸν ἐνδημεῖν καὶ ὡσπερ τοῦ Εὐαγγελίου κοινωνός, οὕτω δὴ καὶ τοῦ πάθους ἐγνωρίζετο. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ Μαριάμ ἢ Φιλίππου ἀδελφή, ἀδελφὴ τὴν φύσιν, ἀδελφὴ τὴν πίστιν, τὸν ζῆλον, ὁμότροπος, τὴν ἀγάπην, ὁμόγνωμος, παρθένος τὴν ψυχὴν, παρθένος τὸ σῶμα, ὅλη τετρωμένη τῆς ἀγάπης Χριστοῦ. Μαριάμ, γνησία Χριστοῦ θεραπαινίς, ἀξία Θεοῦ θυγάτηρ, ὅλη τοῦ παναγίου Πνεύματος μεμεστωμένη, πιστὴ τοῦ Εὐαγγελίου μαθήτρια, σπουδαία τῶν ἀποστόλων διάκονος καὶ θερμοτάτη πρὸς τὰς ἑλληνίδας τοῦ Ἰησοῦ εὐαγγελίστρια. Ἄνωθεν αὕτη προσεκαρτέρει τῷ Φιλίππῳ, ἐξ οὗ τὸν κλῆρον εἴληφε τῆς ἀποστολῆς· καὶ τοῦτον, ὡς ἀδελφὸν μὲν τὸ σῶμα, πατέρα δὲ τὸ πνεῦμα τιμῶσα, καὶ ὡς δραστήριος ὑπηρετουμένη θεραπεία, πλήρης τῆς ἀποστολικῆς καὶ αὐτῆς δυνάμεως ἦν. Ὅθεν εὐαγγελιζόμενῳ συνεργούσα, καθεῖργουμένῳ συμπαρομαρτοῦσα, καὶ τότε δὴ κρεμαμένῳ συνανιωμένη τε καὶ συνοδωμένη, πάντα τρόπον συνέπασχεν ἢ μακαριωτάτη Χριστῷ.

Γίνεται δὲ τότε θέαμα ξένον, φρίκης τε πάσης καὶ ἀγωνίας γέμον. Σείεται μὲν ἐξαίφνης ἡ γῆ καὶ ὄλος ὁ χορὸς ἐκείνος ἐκτιναχθείς, εἰς βάθος ὑπενόσσει, ἐν ᾧ πᾶσα μικροῦ δεῖν ἢ πόλις ἐκείνη συναγηγευμένη, θέατρον ἐποιεῖτο τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Ἰησοῦ· συγκατεσπᾶτο δὲ τῷ ἐδάφει πᾶς ὁ λαός, καὶ δεινῶς ἀπολέσθαι κινδυνεύοντες, τοὺς περὶ τὸν Φίλιππον ἐπεβοῶντο· καὶ ταύτη γε τῆς πλάνης μὲν ἀποστήσεσθαι, τῷ τῆς ἀληθείας δὲ πιστεῦσαι καθυπισχυνοῦντο Θεῷ. Τοὺς δὲ ἱκετηρίαις μὲν ἐκτενέσιν ἐξευμενίζεσθαι τὸν Θεόν, ἀθρόως δὲ τὸν Κύριον προσευχομένοις αὐτοῖς ἐπιφανῆσαι· καὶ στηριχθῆναι μὲν εὐθέως τὴν γῆν τῆς ἐπὶ τὸ κάταντες ὑποχωρήσεως· δύναμιν δὲ θεῖαν κλίμακος τρόπον τοῖς ἀπολλυμένοις ὑποτεινομένην, πρὸς σωτηρίαν ὁδοποιεῖν. Αὕτη γίνεται πίστεως τοῖς ἀπίστοις ἀφορμὴ. Τοῦτο δὴ τὸ θαυμάσιον τὴν πόλιν ἐκείνην ὀλίγου δεῖν πᾶσαν τῷ τοῦ Φιλίππου προσήγε Θεῷ. Ἐντεῦθεν λύειν μὲν τοὺς Χριστοῦ δεσμῖους οἱ σεσωσμένοι, καὶ τοῦ ξύλου καθεῖναι προσήεσαν σπουδῇ· ἐπείχοντο δέ, τὴν περὶ αὐτῶν γενομένην ἄνωθεν ἐγνωκότες βουλήν.

Σὺ μὲν γάρ, ὦ τρισμακαριώτατε τῶν ἀποστόλων, ἀνεθῆναι μὴ καταδεξάμενος τῶν δεσμῶν, ἐπισκήψας δὲ τῇ τε πόλει τὰ δέοντα, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς πᾶσι προσμένειν τῇ πίστει τοῦ Ἰησοῦ καὶ ταῖς ἐντολαῖς παρεγγυησάμενος προσλιπαρεῖν· εἶτα δέησιν ἱκετηρίον τε ἅμα καὶ εὐχαριστήριον, ἐμφανιζομένῳ σοι νοερῶς καὶ ὑπερκοσμίως τῷ Θεῷ σου καὶ βασιλεῖ σου προσλαλήσας Χριστῷ, εἰς χεῖρας αὐτῷ τὴν πανολβίαν ἀπέδου ψυχὴν· καὶ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως, ἐν ἡχῷ ἐορταζόντων νοερῶν καὶ θεῶν Δυνάμεων, πρὸς τὰς οὐρανίας αὐτῷ καὶ ὑπερφυεστάτας συνανελήφθης μονάς.

Βαρθολομαῖος δὲ τοῦ ξύλου καθαιρεθείς καὶ ἅμα

τῇ σφωτάτῃ Μαριάμ, τὸ χριστοφόρον σεβασμίως κηδευκότες σκῆνος, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν στηρίζαντες, καὶ τοὺς προσιόντας φωτίσαντες, καὶ εἴ τι λείπον τῆς ἱερουργίας τοῦ Εὐαγγελίου συντετελεκότες, οὕτω πρὸς τὴν κατ' αὐτοὺς ἐχώρουν ὁδόν.

Σὺ δέ μοι, παναοίδιμε καὶ θεσπέσιε τοῦ Θεοῦ, παῖ, τὰς οὐρανίας ἐστίας χοροβατῶν καὶ τῷ διδασκάλῳ δι' αἰῶνος καὶ Κυρίῳ συνών, χαῖρε, καὶ κατατέρπου ὡς υἱὸς Θεοῦ θέσει, τῷ κατὰ φύσιν Υἱῷ συμβασιλεύειν λαχών, καὶ συζῶν καὶ συνευφραίνόμενος ἄληκτα καὶ συνομιλῶν.

Χαῖρε, ὅτι τὸν Πατέρα τῶν φώτων ἐπεθύμησας κατιδεῖν, καὶ τοῦτον ὁρῶν, ἐδιδάχθης ἐν τῷ Υἱῷ καὶ ὡς ἐν εἰκόνι τὸ ἀρχέτυπον· καὶ ὡς ἐν ἀπαυγάσματι, τὸν ἥλιον· ἐν τῷ Μονογενεῖ, τὸν γεννήτορα κατανοῶν, πλήρης εἶ φωτὸς ἀληθοῦς, ὡς υἱὸς φωτὸς καὶ αὐτοφῶς πεφηνός.

Χαῖρε, ἴπεε Χριστοῦ θερμότητα καὶ ταχύτατε, ὄν ἐπιβάς ἐκεῖνος, καὶ εἰς τὴν νοτιῆν θάλασσαν ἐπιβιβῶν καὶ θαυμασίως ἠνιοχῶν ὕδατα πολλὰ διὰ σοῦ, τὰ ἄτοπα νοήματα συνετάραξεν τῶν ἔθνων.

Χαῖρε ὅτι τῶν νοητῶν τοῦ Θεοῦ ἴπων, εἶτ' οὖν ἀγγελικῶν δυνάμεων τὴν πτηνὴν φύσιν καὶ γοργήν, καὶ δραστήριον ἐζηλωκῶς καὶ πεφιληκῶς, εἰκότως Φίλιππος προσηγορεύθης καὶ ἄρμα Θεοῦ μυριοπλάσιον ἀνεδείχθης κατὰ τὴν Γραφήν, ἐν ᾧ χιλιάδες τῶν διὰ σοῦ Χριστῷ πιστευσάντων, αἱ Ἐκκλησίαι εὐθηνούσαι, δόξαν ἀνακρούονται τῷ Θεῷ Σαβαώθ.

Χαῖρέ μοι καὶ σκίρτα καὶ χόρευε, θρόνου δόξης ἐν μέσφ τῶν κορυφαίων εὐμοιρηκῶς, καὶ τοῖς πρώτοις τῶν ἀποστόλων συνηριθμημένος, καὶ τῆς πρώτης παρὰ τῷ Παμβασιλεῖ κατηξιωμένος τιμῆς.

Χαῖρε, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν θλιβομένοις ἀγαλλίασις γίνου καὶ εὐφροσύνη καὶ χαρά. Τοῖς πένησιν, ἐπικούφισον τὰς δυσχερείας· ταῖς Ἐκκλησίαις ἀποκατάστησον τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐνομίαν· καὶ ἡμῶν τὴν ὀλίγην ταύτην αἴνεσιν ἀποδεξάμενος, πλήρωσον, ᾧ τρισόλβιε καὶ θεομακάριστε, τὴν κατὰ Χριστὸν ἐπιθυμίαν· καὶ πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον θέλημα τοῦ Δεσπότη συμβιβάσας, ἀκαταίσχυντον παράστησον τῷ Θεῷ· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἐκ τῶν θαυμάτων τοῦ Ἀποστόλου

Οὗτος ὁ φαινότατος ἀστήρ καὶ μέγας τοῦ Κυρίου ἀπόστολος, ὡς ἐπ' αὐτὴν ἦει τὴν Γαλιλαίαν κηρῦσσων, ἔτι τῷ βίῳ περιών, γύναιον αὐτῷ προσυπαντᾷ, ἐκκομίζον παιδίον τεθνηκός· καὶ οἶα μήτηρ, ἀμέτρως ἐκόπτετο. Ταύτην ὁ κηρῦσσων κατοικτεῖρας, καὶ τὴν δεξιὰν τῷ τεθνηκῷ προτεῖνας, Ἐγειρε, κελεύει σοι ὁ ὑπ' ἐμοῦ κηρυττόμενος, ἔφησεν, Ἰησοῦς ὁ Χριστός· καὶ ὁ λόγος ζωτικὴν αὐτῷ ἔδωκεν ἀνέγερσιν καὶ τῇ πενθούσῃ βακτηρίαν τὸν ἀναστάντα γενέσθαι πρὸς τὴν οἰκίαν παρεσκεύασεν. Ἡ δέ, τῶν ἰχνῶν τοῦ θαυμα-

τουργοῦ δραξαμένη, Ὁν ἀνέστησας, ἔλεγε, δι' ὕδατος ἀναγέννησον σὺν ἐμοί. Καὶ τυχούσα τῆς χάριτος, ἀπόστολος ἐγεγόνει, πᾶσιν εὐαγγελιζομένη τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τὴν ἀνάστασιν.

Ἦγε δὲ τοῦτον καὶ ἐπ' Ἀθήνησιν. Ἐνθα τὸ ἀπλοῦν τοῦ λόγου κᾶν εὐτελίσειν οἱ Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο, ἢ πρᾶξις τῶν παραδόξων τούτοις ἀντεπισχεῖν ἔπειθε. Καὶ λοιπόν, *Τὶ δὴ πράττειν ὀφείλομεν*, ἔλεγον, *ἡμεῖς οἱ περὶ τοὺς λόγους ἐσπουδακότες, τούτου τοῖς λόγοις ἠττώμενοι; Καὶ γάρ, ὡς ὁρᾶτε, ἄγροικος οὗτος καὶ ἄπολις, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ἡμῶν ἐγκρατῆς καὶ περιφανῆς ἐνδείκνυται. Τοιγαροῦν δι' ἐπιστολῆς σημανοῦμεν τῷ ἀρχιγραμματεῖ τῶν Ἰουδαίων ἐν Ἰερουσαλήμ· καὶ τὸ δόξαν οὗτοι κρατύναντες, ἰκανὸν πρὸς τὸ λέγειν ἔξαποστέλλουσιν. Ὁ γοῦν ἀποσταλείς, ἔσω τῆς Ἰερουσαλήμ γεγονώς, μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς γραφῆς, διὰ λόγων τοῖς ἄρχουσιν ἐπετράνωσε τὰ τῆς γραφῆς, λέγων· *Τοῦνομα Φίλιππος, ἐκ τῶν ᾧδὲ τις λέγων εἶναι, ἀφίκετο πρὸς ἡμᾶς· ὃς ἄγροικον μὲν ἐπιφέρεται τὸν λόγον, οὐ μικρὸν δὲ τὴν ἡμῶν ἐπισείοντα τὴν καρδίαν καὶ πατρίδα, καινὸν διαγγέλλων ὄνομα, Ἰησοῦν, ᾧ καὶ χρώμενος ἐπὶ γλώττης, ἀποτρόπαιον ἔχειν δαιμόνων καὶ νοσημάτων παντοδαπῶν. Ἀλλὰ γε σὺν τούτοις, καὶ τὸ κατέπραξεν. Ἀπολιπὼν τις τὸν βίον καὶ πρὸς τὸν χωρὸν τῶν τεθνεώτων μεταχωρήσας, τῇ τοῦ Ἰησοῦ προσηγορίᾳ ἀνέστησε. Λείπεται τοιγαροῦν οἶχεσθαι τὰ ἡμῶν, καὶ τὰ τούτου ἀξάνεσθαι, εἰ μὴ τάχιόν τις πρὸς ἡμᾶς ἐξ ὑμῶν παραγένοιτο.**

Καὶ δὴ ἐξ αὐτῆς μετὰ σοβαρᾶς καὶ ἀλαζονικῆς φαντασίας τὴν Ἑλλάδα ὁ ἀρχιγραμματεὺς καταλαμβάνει, κατὰ Φιλίππου σφόδρα χαλεπαίνων· καὶ μήτε ἄρτου γευσάμενος μήτε τινὸς ἄλλου τῶν σώματι χαριζομένων, ὑψηλὸν αὐτῷ γενέσθαι βῆμα παρηγγυάτο· καὶ τὴν ἔξαλλον τῆς ἀρχιερατικῆς χλαμύδα περιβαλὼν, εἰς τὸν δικαστικὸν πεφυσιωμένος ἄνεισι θρόνον, πάντων τῶν ἐλλογιμῶν τῆς πατρίδος, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ παραγενομένων μετὰ δέους παρεστηκότων. Ὅμως προσκληθεὶς ὁ Ἀπόστολος, μέσον, τῷ ἀρχιερεῖ ἀπολογησόμενος ἴστατο· καὶ πρὸς τὸν ἀπόστολον ὁ ἀρχιερεὺς οὕτω προσήρετο· *Οὐχ ἰκανῶς ἔχειν ἔδοξε, τὸ μοχθηρῶς ὑπεισελθεῖν σε, ἀθλιώτατε πάντων ἀνθρώπων, τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Γαλιλαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ τοὺς ἐπ' αὐταῖς ἀφελεστερούς ἀποπλανῆσαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς σοφοὺς τῶν Ἀθηνῶν ὑπενοήσω, μεμελετηκῶς τὴν ἀπάτην, πεπυκνωμένους ἄνδρας οἰόμενος ἀπατᾶν. Καὶ ὡς ἠπατημένου καταφρονῶ σου τὸ παρόν· ἐπὶ δὲ τοὺς σοφοὺς, διδάσκων τὰ κατὰ σέ, τὸν λόγον ποιήσομαι.*

Ὁ τούτου διδάσκαλος, ᾧ ἄνδρες, ἐπὶ παρατροπῇ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου γενόμενος, ὑφ' ἡμῶν σταυρῷ τεθάναι εὐλόγῳ νόμῳ κατεκρίθη· καὶ γυμνὸς τῷ ξύλῳ ἀπηρωρημένος καταλειφθεὶς, διὰ τὸ τῆς ἡμέρας ἐπίσημον, τοῦ Πιλάτου, Ἰωσήφ τινος πλουσίου ἰκετηρία ἐπικαμφθέντος, τάφῳ συγκεχώρηται. Καὶ νόμῳ φιλίας οἱ τούτου κρατούμενοι μαθηταί, λαθραίως ἄωρὶ τοῦτον ἀποσυλοῦσιν, εἰς πολλῶν ἀπάτην, ἐπιτεχνου-

σάμενοι τοῦτο· καὶ πανταχοῦ ἐπισπεύραντες ἐκ νεκρῶν ἐγγεῖρθαι, τὸν ἑαυτῶν ἐπιφημίζουσι διδάσκαλον. Ἐξ αὐτῶν εἷς ἐστὶ καὶ ὁ Φίλιππος οὗτος, οὗ περικρατῆς ὁ βασιλεὺς ἐπιθυμεῖ γενέσθαι Ἀρχέλαος, εἰς πολλῶν ἐκδίκησιν ἀπολέσων αὐτόν· ὄνπερ εἰ βούλεσθε, πρὸς αὐτόν τὸ τάχος δέσμιον εἰς Ἱερουσαλήμ ἀπαγάγετε.

Καὶ δὴ τοῦ ἀρχιερέως παύσαντος τοῦ λόγου, οἱ παρεστῶτες ἐνητένιζον τῷ Φιλίππῳ, τί πρὸς αὐτόν ἀντερεῖ. Ἠρέμα δέ πως τοῖς χεῖλεσιν ὑπανοίξας ὁ Φίλιππος τῷ ἀρχιερεῖ ἔφησεν οὕτως· *Υἱὲ ἀνθρώπου, ἵνα τί ἀγαπᾷς ματαιότητα, καὶ λαλεῖς ψεῦδος; Ἴνα τί ἐπὶ ματαίῳ τὴν καρδίαν σου βαρύνεις; Οὐ χρυσοῦ σὺ τῶν φυλάκων τὰς χεῖρας ἐπλησας, εἰς τὸ πλάσασθαι τῆς ἐγέρσεως συκοφαντίαν; οὐκ οἶδας ὡς ἐναπέθου σφραγίδας τῷ μνήματι; αὐταί σου ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς στηλιτεύσουσι τὸ ἀνόμημα.*

Ταῦτα τὸν ἀρχιερέα μεγάλως ἐτάραξαν· θυμικῶς δὲ διορμήσας διαχειρίσασθαι τὸν ἀπόστολον, οὐκ ἠδυνήθη. Παρευθὺ γὰρ αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἀπημαυρώθησαν καὶ τὸ περίλοιπον σῶμα ἄχρηστον ἐγεγόνει. Τότε τοῖς παρατυχοῦσι τὸ γεγονός γοητεία προσεδόκατο. Ὅμως κατὰ τοῦ ἀποστόλου ὀρμήσαντες, καὶ αὐτοὶ τῆς αὐτῆς πηρώσεως πείραν ἔλαβον. Ἄλλ' ἐπεὶ οὐκ ἠγνοεῖτο τῷ ἀποστόλῳ ἡ ἀπιστία καὶ ἡ ἄγνοια, ὅτι ἐπικράτεια δαιμόνων ἔνεστι τούτοις, ἐπὶ τούτῳ οἰμώξας μέγα, *Δυσωπήθητι ὑπὸ τῆς σῆς ἀγαθότητος, Κύριε, ἔλεγε καὶ ἀμφοτέρων ἴασαι τὰ συντρίμματα καὶ πρὸς τὴν σὴν ἐπίγνωσιν αὐτοὺς μεταποιήσον.*

Κάτωθεν οὖν τοῦ ἀποστόλου τὴν εὐχὴν ποιοῦντος, οὐρανόθεν ἡ ῥῶσις τοῖς πληγεῖσιν ἐχαρίζετο· καὶ τοῖς αἰσθητοῖς ὀφθαλμοῖς ἀναβλέψαντες, τὴν νοητὴν τῆς ψυχῆς ἐπεζήτουν ὑγείωσιν. Ἄλλ' ἐπεὶ πολλάκις τῶν ἀστηρίκτων εὐμετάβολον τὴν γνώμην οἶδεν ὁ ἀπόστολος εἶναι, τὸ φῶτισμα τούτοις οὐκ ἐπένευσεν. Ἐκτενέστερον δὲ τοῦ ἀποστόλου προσευξαμένου, θεία δύναμις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατιοῦσα, τὰ ἀφιδρύματα τούτων πάντα κατέρραξε, καὶ τοὺς ἐμφωλεύοντας ἄρδην ἀπόλεσε δαίμονας. Καὶ κλόνος βίαιος τότε τὴν γῆν κατεῖχε καὶ πάντες καταφυγὴν τὸν ἀπόστολον ἐτίθουν, μεγάλη κράζοντες τῇ φωνῇ, *Ἰσχυρὸς Θεὸς ἐστίν, ὁ ὑπὸ σοῦ κηρυττόμενος καὶ τούτῳ ἀδιστακτικῶς πιστεύομεν, καὶ χαίροντες τὸ λουτρὸν κομιούμεθα.* Καὶ ἀρξάμενος, πάντας ἐβάπτισε. Μόνος δὲ ἀρχιερεὺς ἀποσπασθέντας ὡς εἶδε τοὺς ὑπ' αὐτόν, τῇ τοῦ δολίου ὑποβολῇ κατὰ τοῦ Πλάστου δύσφημα ἐβλασφήμει ῥήματα. Καὶ τούτου μὴ φερομένη τὴν παράνοιαν ἡ γῆ, πάντων ὀρώντων, ὡς ἐπὶ Δαθὰν καὶ Ἀβειρῶν βιαίως τοῦτον ἔνδον αὐτῆς κατασχεθῆναι ζῶντα συνώθησε. Τότε τοὺς φωτισθέντας ὑποστηρίξας καὶ Νάρκισόν τινα τούτοις ἐπίσκοπον καταστήσας, οὗ ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ὁ ἀπόστολος Παῦλος μέμνηται, αὐτὸς πρὸς Πάρθους ἀφίκετο· καὶ κλίνας γόνυ, ἐπίσκεψιν οὐρανόθεν ἐζήτη. Καὶ αὐτίκα σχῆμα αὐτῷ ἐδείκνυτο ἀετοῦ, ὑπὸ χρυσαῖς πτέρυγας τὸν Χριστὸν εἰκονίζουσα ἐσταυρωμένον.

Ὅθεν ἀναρρωσθεῖς, πάλιν εἶχετο τοῦ κηρύγματος, καὶ τῶν Κανδάκων πόλεις διαδραμών, ἐπ' Ἄζωτον ἐπλεηνὸς ἐπιβάς· καὶ σφοδρᾶς καταγιγίδος κλυδωνιζούσης τὴν ναῦν, φωτοφανῆς αὐτίκα σταυροῦ τύπος ὑπ' αὐτῆς τῆς ὀλκάδος, τῆς νυκτὸς τὸ ζοφῶδες ἐπέλαμψε· καὶ ἀποβάντες τοῦ πλοίου, ὑπ' Ἄζωτίδος τινὸς ἐν μεσογαίῳ οἰκίματι καταχθεῖς ὁ ἀπόστολος, τῆς ἡμέρας ἤδη πρὸς ἐσπέραν διαληγούσης, τὴν εὐχὴν παρέτεινε. Τὸ γοῦν θυγάτριον τοῦ ξενοδόχου ἐν χρωῖ τῆς σύνεγγυς θυρίδος καθιστάμενον, ὠδυνᾶτο τὸν ὀφθαλμόν. Οὕτω δὲ τοῖς λόγοις τοῦ ἀποστόλου ἠδύνετο, ὡς καὶ τὸ τῆς ὀδύνης ἐπιλαθέσθαι. Εἶτα προσελθοῦσα τῷ οικείῳ πατρί, τοῦ ὀφθαλμοῦ τὴν αἰσχύνην σὺν τῇ ὀδύνῃ ὡς ἀμεληθεῖσα προσενεκάλει. Ὅ δὲ πρὸς αὐτήν, *Υπερ σοῦ τάχα, τέκνον, ἔφη, προθύμως ἂν καὶ τὴν ψυχὴν προῖέμην, εἰ τοῦ σοῦ ὀφθαλμοῦ τὸ δυσειδὲς ἠδύνατό τις διορθώσασθαι.* Καὶ ἡ παῖς χαριεντιζομένη, *Ἔστιν, πάτερ, εἰ βούλει, ὁ τῆς ὀδύνης καὶ τοῦ πάθους θεραπευτής.* Καὶ ποῦ τέκνον, ἔφη; *Ἐν τῷ μεσογαίῳ οἰκίματι, ἡ παῖς ἀντεπάγει, ὃν ἐκ τοῦ πλοίου τῇ χθὲς ὀψιαθέντα καθυπεδέξω.* Καὶ παρευθὺς τὸν Ἀπόστολον προσκληθῆναι κελεύει. Καὶ τούτοις τὸν ἠδὺν τῆς ἀληθείας ὁ προσκληθεὶς ἐνειράμενος λόγον, πανοικὶ καταθέλξας ἐβάπτισε. Τῆς δὲ κόρης, τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπιζητούντος τὴν ἴασιν τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ἔφη ὁ ἀπόστολος· *Σοὶ τὴν ἐπιστήμην τῆς ὑγείας χαρίζομαι καὶ πᾶσι τοῖς προσδεξαμένοις τὸ χάρισμα τοῦ βαπτίσματος. Πρωῖας ἀναστᾶσα, ᾧ κόρη, τῷ πάσχοντι ὀφθαλμῷ τὸν Χριστὸν ὀνομάσασα τὴν χεῖρα ἐπίθες καὶ ἄρτιος ὁ βεβλημένος ὀφθαλμὸς γενήσεται.* Οὕτως ἡ μαθήτρια ποιήσασα ὡς ὁ διδάσκαλος ὑπέθετο, τὸ οικεῖον ἐθεράπευσε πάθος. Καὶ ἔκτοτε ἡ σοφὴ Χαριτίνα, συνεργεῖα τοῦ πατρὸς αὐτῆς Νικολαίδου, ὀπαδὸς τοῦ ἀποστόλου ἐγένετο, δοξάζουσα σὺν αὐτῷ καὶ εὐλογοῦσα τὸν Θεόν.

Τὴν δὲ Ἱεράπολιν καταλαβὼν ὁ ἀπόστολος Φίλιππος, ἐδίδασκε τοὺς συνεπομένους αὐτῷ μὴ ἐκκακεῖν τοῖς πειρασμοῖς. Καὶ ἐπὶ τούτῳ οἱ ἐγγώριοι δολοφονῆσαι τοῦτον ἐβούλοντο ὡς ἀπατεῶνα, προφάσει μὴ καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖκας ἀπατηθῆναι, ὡσπερ καὶ ἄλλων πολλῶν. Ἦρω δὲ τις, τῶν πολιτῶν τὴν τύχην αἰδεσιμώτερος, ἐξᾶραι θέλων τοῦ λιθασμοῦ τὸν ἀπόστολον, πρὸς τοὺς σὺν αὐτῷ πιθανολογούμενος, οὕτω πως ἔφη· *Ἄνδρες πολῖται, τὸ ὑπ' ἐμοῦ βουλευόμενον μάθετε. Μηδὲν ἡμῖν ἄδικον καὶ τῷ ξένῳ ἀνδρὶ ἄλλ' εἰ δοκεῖ, τὴν αὐτοῦ διδασκαλίαν δοκιμάσωμεν, εἴγε εἰς ψυχικὴν περιποίησιν ἐσται.* Καὶ ὡς ἐπισήμῳ τῷ Ἦρωϊ ἀντειπεῖν οὐκ ἐτόλμησαν, καὶ αὐτὸς πρῶτος τῶν ποδῶν τοῦ ἀποστόλου δραξάμενος, ἐδυσώπει τὸν ἅγιον εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καταλῦσαι. Καὶ ἀμφοτέρων ἀφικομένων, Μάρκελλα ἡ τοῦ Ἦρωος γαμετὴ ἐδυσφόρει κατὰ τοῦ συνεύνου, λύσιν τοῦ συνοικεσίου ζητοῦσα, καὶ τὴν ἀντιστροφήν τῆς προικός, εἰ μὴ τῆς οἰκίας ἐξω βάλλει τὸν Φίλιππον. Ἐπεὶ δὲ ἐναγώνιον ὁ ἀπόστολος τὸν Ἦρωα ἐωράκει, αὐτὸν παρεθάρρυνεν ἐπιμένειν τῇ πίστει. Αὐτὸς δὲ γονυκλίνας καὶ προσευξάμενος τὴν πρὸ μι-

κροῦ χαλεπαίνουσαν, ἰκέτιν τοῦ ταύτης ἀνδρὸς παρεσκεύασεν, ὧ ἀνερ γλυκύτατε, λέγουσα, πόθεν ὁ θαυμαστὸς οὗτος ἐγένετο ἄνθρωπος; Ὡς ἡδὺς ὁ τούτου λόγος καὶ ἡ τῶν ἡθῶν κατάστασις! Μεγάλου Θεοῦ, ὁ Ἦρωσ ἐφῆσε, καταγγελεὺς οὗτος, ὃ γύναι, καὶ αἰώνιου βασιλείας προξενητής· καὶ εἰ δοκεῖ, ἀνενδοιάστως προσέλθωμεν τῷ τούτου Θεῷ· καὶ ἄμφω προσπεσόντες τῷ ἀποστόλῳ, πανοικί λαμβάνουσι τὴν ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος ἀναγέννησιν. Ἐκ δὲ τούτου, πολλοὶ τῆς περιοικίδος πρὸς Κύριον μετετάξαντο.

Ἄλλ' ὁ τῆς κακίας ἐφευρετής, ὡς ἑαυτὸν ἠττώμενον εἶδε, καὶ τοὺς ἑαυτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου ἐζωημένους, πυρπολῆσαι τὴν οἰκίαν τοῦ Ἦρωσ ἤγειρε. Καὶ γνοὺς τῷ πνεύματι ὁ ἀπόστολος, ἀτρόμως ἔξεισι πρὸς αὐτούς· ὃν ἀνημέρως ἐπικαυχῶντες, εἰς τὸ δικαστικὸν βουλευτήριον ἤγαγον. Ἐμβριθῶς δὲ τῷ ἀποστόλῳ Ἀρίσταρχος ὁ ἔξαρχος τοῦ βουλευτηρίου προσχών, Οἶδά σε ταῖς μαγαρίαις ἐναβρυνόμενον, ἔλεγε· ἀλλ' εἰ μὴ ἀποθέμενος ταύτας ἔση, λιθασμῷ πικρῷ σε ἀπολέσω. Τὰ γὰρ περὶ τοῦ σταυρωθέντος Θεοῦ σου εὐκαίρως ἐπιζητήσωμεν, λέγει, καὶ τῆς ἀποστολικῆς δραξάμενος κόμης, ὠθῶν αὐτὸν προσεπηλάκιζεν. Ἀριστάρχου δὲ τὸ ἄτακτον ἐπιτεχνευσάμενος σωφρονῆσαι ὁ μακάριος Φίλιππος, ἴσως καὶ διὰ τοὺς παρατυγχάνοντας, ἵνα γνῶσιν ὅτι δυνατοῦ Θεοῦ ἐστὶν ὑπηρετής, εἰς ἐπήκοον πάντων οὕτω πῶς ἐξεφώνησεν, Ὅ τὰς καρδίας ἡμῶν πλάσας καταμόνας, καὶ τὰς κινήσεις αὐτῶν πρὸς ὅπως αὐοῦν τρεπόμενος, τὸν ἐκ τῆς ἐμῆς καρδίας ὡς ὀργῆς ἀμέτοχον ἀναγόμενον λόγον ἔργῳ πλήρωσον, Κύριε, καὶ γενέσθω πᾶσι σωφρονισμός. Ἡ προταθεῖσα χεὶρ ἐπὶ τὴν κόμην, ἧς ἡγίαςας κεφαλῆς, παρεθήτω. Ἐπηκολούθει δὲ τῷ λόγῳ ἡ τοῦ ἀτάκτου διαστροφή τῶν μελῶν. Παρευθὺ γὰρ ἡ τούτου ἀπεξηράνθη χεὶρ καὶ ὁ πρὸς αὐτὴν ὀφθαλμὸς ἀπετύφλωτο, καὶ κατ' ἄμφω κεκῶφωτο τοῖς ὠσί. Τοῦτο τοὺς συνειλεγμένους ἐξέστησε, καὶ μετὰ δέους ἰκέτευον δοῦναι συγγνώμην τῷ πλημμελήσαντι. Καὶ ὁ ἀπόστολος πρὸς αὐτούς· Αἱ τῶν μελῶν διαστροφῆι ἀνθρωπίνης βοηθείας ἐπαποροῦσιν. Ὁ γὰρ τούτων διορθωτής εἷς ἐστίν, ὁ ἐκ χοδὸς κατ' ἀρχὰς διαρθρώσας τὸν ἄνθρωπον· ὃ εἰ μὴ προσέλθητε, καὶ αὐτὸς ὁ παθῶν, οὐ τεύξεται τῆς ἰάσεως.

Καὶ πρὸς τούτῳ, τεθνεῶς τις ἐξεκομίζετο πρὸς ταφήν· καὶ κατασχόντες τὴν κλίνην οἱ συμπαρόντες Ἀριστάρχῳ, χλευάζοντες ἔλεγον τῷ ἀποστόλῳ· εἰ τοῦτον ἐγερεῖς, πάντες σὺν Ἀριστάρχῳ προσκυνήσωμεν τῷ Θεῷ σου. Ὁ δὲ ἅγιος πρὸς οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀτενίσας, προσηύξατο ἐπὶ ἱκανόν· καὶ πρὸς τὸν βεβλημένον τῇ κλίνῃ, πραεῖα τῇ φωνῇ λέγει, Θεόφιλε. Καὶ εὐθὺς ἀνεκάθισε καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπανάεψε. Καὶ προσθεὶς ὁ ἀπόστολος, εἶπεν· ὁ Χριστὸς σοὶ κελεύει· Ἀνάστηθι, καὶ ἀκωλύτως προσομίλει. Ὁ δὲ ἀποβάς τῆς κλίνης, τῷ ἀποστόλῳ προσέπεσε, λέγων· Εὐχαριστῶ σοι, ἅγιε τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐκ πολλῶν κακῶν ἐρρύσω με τῇ ὥρᾳ ταύτῃ. Ὑπὸ δύο γὰρ ζεζοφωμένων καὶ δυ-

σειδῶν καὶ ἀσπλάγγων ἐξεκόμενος βιαίως, ἔτι μικρόν, εἰ οὐκ ἔφθασας, ἀπερρίφην ἂν εἰς τάρταρον δυσειδῆ καὶ ὀλέθριον. Τότε τὸ παράδοξον τοῦτο ἐξέστησε πάντας λέγοντας· Πῶς ὃν οὐδέποτε εἶδεν, ἐξ ὀνόματος φωνήσας ἀνέστησεν; Ἐπ' ἀληθείας ὃν ἰσχυρὸν καὶ λέγει καὶ κηρύττει καὶ Θεὸν καταγγέλλει, δυνατὸς καὶ ἀληθὴς ἐστὶ, καὶ ἡμεῖς ἀδιστάκτως προστρέχωμεν καὶ πιστεύωμεν. Καὶ τῇ χειρὶ ὁ ἀπόστολος κατασιγήσας τὸν θόρυβον, διακελεύεται τῷ Ἦρωϊ· Ἐπὶ Ἀριστάρχῳ τῇ χειρὶ σου σταυροῦ τύπον ἐπιχαράξας, τῷ τῆς ἀγίας Τριάδος ὀνόματι, τῶν μελῶν τὰ βλαβέντα ἐκ τῆς αὐτοῦ ἀφελείας ἀνόρθωσον· καὶ τοῦτο ποιήσας ὁ Ἦρωσ, τὸν Ἀρίσταρχον ἀπετέλεσεν ἄρτιον. Ἐπὶ τούτῳ πάντες τῷ ἀποστόλῳ προσπίπτουσιν, ἐν οἷς καὶ Πρέφεκτος, ὁ τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος γενέτης, τὰ πρῶτα ἐπὶ πᾶσι φέρων τοῖς συνειλεγμένοις, σὺν τῇ γαμετῇ προσῆλθε τῷ ἀποστόλῳ, καὶ τῆς κατηχήσεως εὐμαρῶς τὸν λόγον δεξάμενος, εἰς βεβαίαν τῆς ἑαυτοῦ πίστεως ἔνδειξιν, τοὺς ὑπ' αὐτοῦ σεβομένους δώδεκα χρυσέους θεοὺς τῶν ἐνδεῶν εἰς διανομὴν τῷ ἀποστόλῳ γενέσθαι προτίθησιν. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰ περιλειφθέντα καλῶς οἰκονομήσας, τῆς ὀρθῆς ἀδιστάκτως εἶχετο πίστεως.

Καταρτίσας δὲ ὁ ἀπόστολος τοὺς ἐκεῖσε πάντας πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, τὸν Ἦρωα τούτοις χειροτονήσας ἐπίσκοπον, καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους ἐξ αὐτῶν· ἔτι δὲ καὶ ναοὺς προστάξας γενέσθαι, καὶ τούτους καθιδρύσας, καὶ πάντας κατηχήσας καὶ ἐπευξάμενος, αὐτὸς ἐν Φρυγίᾳ προσέβαλε ἅμα τῇ Λυκαονίᾳ καὶ τῇ Ἀσίᾳ, κηρύττων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὸν Χριστόν· ὃ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, Ὁ ἅγιος Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὁ κηδευτῆς τοῦ Δεσπότης Χριστοῦ, ἐν εἰρήνῃ τελειοῦται.

Στίχοι

Κήδευσιν εὐρῶν νεκρικὴν κρύπτη τάφῳ,
Κηδευτὰ νεκροῦ τοῦ κενώσαντος τάφους.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, Οἱ ἅγιοι δώδεκα Μάρτυρες οἱ Ῥωμαῖοι ξίφει τελειοῦνται.

Στίχοι

Ῥώμης παλαιᾶς δώδεκα βλαστούς, Λόγε,
Τραχηλοτμήτους Μάρτυρας δέξει νέους.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, Μνήμη τοῦ ἀγίου καὶ δικαίου Εὐδοκίμου.

Στίχοι

Τὸν θεῖον Εὐδόκιμον, ὃ βίος γέλωσ,
Τὸ θεῖον εὐδόκησεν ἐκστῆναι βίου.

Δέχνυται Εὐδόκιμον πρώτη τάφος ἐν τριακοστῇ.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρα, Ἡ ἀνάμνησις τῶν ἐγκαινίων τοῦ σεβασμίου οἴκου τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τοῦ ἐν Βλαχέρναις, ἔνθα ἀπόκειται ἡ Ἁγία Σορός.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρα, Προεόρτια τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, ἦτοι ἡ ἐξέλευσις αὐτοῦ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ παλατίου εἰς τὴν Πόλιν.

Στίχοι

Οἴκου προελθὼν Σταυρὸς τῶν βασιλέων,
Οἴκοις ἐορτὰς προξενεῖ τοῖς ἐν Πόλει.

Ταῖς τῶν αὐτῶν ἀγίαις πρεσβείαις, Χριστὲ ὁ Θεός, ἐλέησον ἡμᾶς. Ἀμήν.

Τῆς Θεοτόκου

Ῥδὴ ζ'

Παῖδες Ἑβραίων.

Νόσων καὶ θλίψεων με ῥῦσαι, ἡ τεκοῦσα τὴν χαρὰν παντὸς τοῦ κόσμου, ἱατῆρα ψυχῶν Ἀγνή καὶ τῶν σωμάτων, τὸν τῶν πατέρων Κύριον, καὶ Θεὸν εὐλογημένον.

Ομβροὺς δακρῶν μοι παράσχου, καὶ κατάνυξις Παρθένε Θεοτόκε, ὅπως κλαύσω θερμῶς, πταισμάτων μου τὰ πλήθη, καὶ ἕδω γηθοσύνας σοι· Χαῖρε Δέσποινα τοῦ κόσμου.

Νέος ἐδείχθης Θεοτόκε, οὐρανός τε καὶ παλάτιον τοῦ Λόγου, βασιλέως Χριστοῦ, ναὸς ἡγιασμένος, καὶ λογικὸς παράδεισος, καὶ νυμφῶν ἀθανασίας.

Τί σοι προσάξωμεν Παρθένε; οὐκ ἰσχύομεν ὑμνεῖν σε κατ' ἀξίαν, ὅτι ἔσχες ἐν γαστρὶ, τὸν ἕνα τῆς Τριάδος, καὶ ὑπὲρ φύσιν τέτοκας, τὸν Υἱὸν Θεοῦ καὶ Λόγον.

Τοῦ Ἀποστόλου

Ὁ ὑπερυψούμενος.

Θαύμασιν ἐπίστωσης, θεηγόρε Φίλιππε, καὶ λόγοις τοὺς ἄφρονας, Τριάδα τὴν ἄκτιστον, εἰδέναι καὶ κραυγάζειν· Ὁ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Εῴθη διασκέδασον, καθ' ἡμῶν κινούμενα, ταῖς σαῖς παρακλήσεσι, μακάριε Φίλιππε, καὶ πάσης ἡμᾶς ἄλλης, ἐξελοῦ θεομηνίας.

Ηγειραν κηρύττοντες, Χριστοῦ τὴν ἀνάστασιν, ἐκ τάφου νεκρώσεως, τοὺς πάλαι παρά-

φρονας, Φίλιππος καὶ ὁ μέγας, ἀληθῶς Βαρθολομαῖος.

Θεοτοκίον

Γλώσση καὶ καρδία σε, κηρύττω Πανάμωμε· Θεὸν γὰρ ἀθάνατον, ἔτεκες πανύμνητε, ᾧ πάντες μελωδοῦμεν· Ὁ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἄλλος εἰς τὴν Μετακομιδὴν

Οὐκ ἐλάτρευσαν.

Ως διάκονος τοῦ Λόγου μάκαρ Φίλιππε, θείοις σκηνώμασιν, ὅπου Χριστὸς κατοικεῖ, αὐτὸς κατεσκηνώσας, ὡς σοὶ ὑπέσχετο, ὁ ὑπέρθεος, ὁ τῶν πατέρων Κύριος, καὶ Θεὸς μόνος τῶν ὄλων.

Τὰ νοσήματα θεόφρον φυγαδεύονται, καὶ δραπετεύεται, ἡ τῶν δαιμόνων πληθὺς, διὰ τῆς ἐν Κάρρα σου, χάριτος Πνεύματος· ὅθεν ψάλλομεν· Ὁ τῶν πατέρων Κύριος, καὶ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ωσπερ λίθον πολυτίμητον τὴν Κάρραν σου, ἡ Κύπρος Φίλιππε, κατέχουσα νῦν τερπνῶς, δι' αὐτῆς φαιδρύνεται, καὶ ὠραῖζεται, καὶ σὺν ἅπασιν, ὑμνολογεῖ τὸν Κύριον, καὶ Θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Θεοτοκίον

Παναμώμητε Μαρία καὶ ἀσύγκριτε, τῇ ἀγιότητι, ἡ τὸν Θεὸν ἐν σαρκί, Παρθένε κυήσασα, ἀπειρογάμως ἀγνή, αὐτῷ πρέσβευε, παντοίας με κακώσεως, καὶ κολάσεως ῥυσθῆναι.

Τῆς Θεοτόκου

Ῥδὴ η'

Τὸν βασιλέα τῶν οὐρανῶν.

Τὴν χαρὰν παντὸς τοῦ κόσμου τεκοῦσα, χαρίτωσόν μου τὴν ψυχὴν καὶ καρδίαν, καὶ ἐξάρπασόν με κολάσεως Παρθένε.

Θεοτόκε τῶν ἀνελπίστων ὑπάρχεις, ἐλπίς καὶ προστασία καὶ σκέπη· ὅθεν σε ὑμνοῦμεν ἀγνή εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Επὶ σέ μου τὴν ἐλπίδα ἐθέμην, Θεοτόκε σὺ Παρθένε με σῶσον, καὶ τὴν ἄφεσίν μοι παράσχου σαῖς πρεσβείαις.

Οικτεῖρησόν με τὸν ἐπὶ σοὶ πεποιθότα, καὶ τῇ σκέπῃ τῇ σῇ προσπεφευγότα, ὅπως σὲ δοξάζω Παρθένε εἰς αἰῶνας.

Τοῦ Ἀποστόλου

Σοὶ τῷ παντουργῷ.

Οἴμβριοις διδαχῶν, κεχερσωμένας φρένας, πλουσίως ἠρδεύσατε, καὶ καρποφόρους αὐτάς, θεῖοι τοῦ Λόγου, εἰργάσασθε αὐτόπται ὅθεν καταχρέως ὑμᾶς ἀνευφημοῦμεν.

Ρήματα ζωῆς, ἐκ ζωηρῶν ταμείων, προφέροντες ἔνδοξοι, τοὺς νεκρωθέντας τὸ πρὶν, ὄφως πλάνου τῷ δήγματι ἰᾶσθε, καὶ ζωῆς μελλούσης ἐργάζεσθε μετόχους.

Οἴλην τὴν αὐγὴν, τοῦ Παρακλήτου ἤδη, χωρήσαντες πάνσοφοι, ὄλην τῆς πλάνης ἀχλύν, φέγγει τοῦ Λόγου ἐλύσατε καὶ ὄλων, ὥφθητε ἀνθρώπων ἀκοίμητοι φωστῆρες.

Θεοτοκίον

Νέον ἐπὶ γῆς, τὸν πρὸ αἰῶνων βρέφος, Παρθένε ἐκύησας, νεοποιοῦντα ἡμᾶς, πάλαι κακία δεινῶς παλαιωθέντας· ὅθεν σε ὑμνοῦμεν ἀγνή εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἄλλος εἰς τὴν Μετακομιδὴν

Παῖδας εὐαγεῖς.

Ως ἄνθη τερπνὰ τοῦ θείου λόγου, συμπλέξαντες ἐγκωμίοις σοὶ τὸν στέφανον, σήμερον προσάγομεν, Φίλιππε πανεύφημε, καὶ εὐχαρίστως κράζομεν, τῷ στεφοδότῃ Χριστῷ· Τὸν Κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα, καὶ ὑπερυψοῦτε, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Υπὸ τῆς οἰκειᾶς εὐσπλαγχνίας, κινούμενος Χριστὲ Σῶτερ κατοικτεῖρησον, ἐμὲ τὸν ταλαίπωρον, ἄμετρά σοι πταίσαντα, καὶ μὴ εἰς πῦρ τὸ ἄσβεστον, καταδικάσης με· ἀλλ' ἄφεςιν πρὸ τέλους παράσχου, ταῖς τοῦ ἀποστόλου, Φιλίππου ἰκεσίαις.

Τριαδικὸν

Νοῦν πρῶτον καὶ αἴτιον ἀπάντων, Πατέρα μόνον ἀναίτιον δοξάζομεν, Λόγον τε τὸν ἀναρχον, Πνεῦμα τὸ παράκλητον, ἓνα Θεὸν καὶ Κύριον, καὶ Ποιητὴν τοῦ παντός, Τριάδα συμφυῆ προσκυνοῦντες, καὶ ὑπερυψοῦντες, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Θεοτοκίον

Ωράθης ἀγγέλων ὑπερτέρα, Θεὸν ἀπορρήτως σωματώσασα· τοῦτον οὖν ἰκέτευε, Δέσποινα

πανάμωμε, τῶν σαρκικῶν ἀνώτερον, γενέσθαι με πειρασμῶν, καὶ κρίσεως μελλούσης ῥυσθῆναι, καὶ τῆς αἰωνίου, ζωῆς ἀξιωθῆναι.

Τῆς Θεοτόκου

Ἐὐδὴ θ'

Κυρίως Θεοτόκον.

Τὴν μόνην Θεοτόκον, καθομολογοῦμεν, οἱ δι' αὐτῆς σεσωσμένοι Παρθένου ἀγνῆς, σὺν ἀσωμάτοις χορείαις αὐτὴν γεραίροντες.

Ολόφωτε Παρθένε, φώτισον τὸν νοῦν μου, ἔσκοτισμένον πολλοῖς παραπτώμασιν, ἢ φῶς τεκοῦσα τὸ θεῖον καὶ προαιώνιον.

Κυρία Θεοτόκε, κεχαριτωμένη, νοῦν τὸν ἐμὸν δυσωπῶ σε χαρίτωσον, καὶ λάμπρυνον τὴν ψυχὴν μου ὅπως δοξάζω σε.

Ωδέσποινα παρθένε, Μῆτερ τοῦ Κυρίου, τοῦ διὰ σπλάγχχνα ἐλέους τεχθέντος ἐκ σοῦ, δέξαι κάμου Θεοτόκε νῦν τὸ ἐφύμιον.

Τοῦ Ἀποστόλου

Ἡσαΐα χόρευε.

Ιεροῖς σε ἕσμασιν, εὐφημοῦμεν Φίλιππε πιστῶς, Ἰκυκλοῦντές σου τὴν σορόν, ὥσπερ κιβωτόν, σεπτοῦ ἀγιάσματος, ἐξ ἧς ἡμῖν βλύζεις ποταμούς, θείων ἰάσεων, καὶ εὐώδη μύρα πάντοτε.

Ως ἐργάται φέροντες, ἐπ' αὐχένος τίμιον ζυγόν, ἀρότρῳ τῷ τοῦ σταυροῦ, φρένας δυσσεβῶν, σοφοὶ ἐνεώσατε, καὶ τοῦ λόγου σπόρον μυστικόν, καταβαλόμενοι, θεῖον στάχυν ἐθερίσατε.

Σὲ Θεὲ φιλάνθρωπε, δυσωποῦμεν οἴκτειρον ἡμᾶς, Βαρθολομαίου λιταῖς, τοῦ πανευκλεοῦς, Φιλίππου δεήσεσι, τοῦ μαθητοῦ τε καὶ μιμητοῦ, καὶ παρακλήσεσι, Μαρίας τῆς θεόφρονος.

Ηῶδη τὰ οὐράνια, κατοικοῦντες Λόγου μαθηταί, καὶ σὺν ἀγγέλοις Χριστῷ, τῷ παμβασιλεῖ, φαιδρῶς παριστάμενοι, τῶν δυσχερῶν ῥύσασθε ἡμᾶς, καὶ παραπτώσεων, καὶ παντοίων περιστάσεων.

Θεοτοκίον

Φύλαξον τοὺς δούλους σου, Παναγία ἄχραντε ἀγνή, ἀτρώτους ἐκ τῶν βελῶν, πάντων τοῦ ἐχθροῦ, καὶ θραῦσον φρυγάματα, τῶν τῆς Ἄγαρ

πάντων δυσμενῶν, ὅπως ἐν πίστει σε, Θεοτόκε μακαρίζωμεν.

Ἔτερος εἰς τὴν Μετακομιδὴν

Μεγαλυνάριον

Τὴν θεϊαν κατάθεσιν τοῦ λειψάνου, Φιλίππου θεοκήρυκος, ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις συμφώνως, ἀνευφημήσωμεν πάντες.

Ἄπας γηγενής.

Ὁ ἄλλος γλυκασμός, ὑπάρχεις Ἀπόστολε, ἀνευφημούμενος, πάσης θυμηδίας τε, πεπληρωμένη ἢ θεία μνήμη σου· διὸ καὶ νῦν τοὺς δούλους σου, τοὺς προσκυνοῦντας πιστῶς, σοῦ τὸ Σκῆνος, εὐφρανον ἀγίασον, καὶ κινδύνων ἡμᾶς ἐλευθέρωσον.

Κάραν χαριτόβρυτον τοῦ Φιλίππου, ὑμνοῦντες μεγαλύνωμεν, ὅτι ἐδέχθη ἀκτῖνα, Πνεύματος τοῦ παναγίου.

Ἐφύμνιον

Ἦδη πρὸς αὐτά, σοφὴ τὰ οὐράνια, σὺ κατεσκήνωσας, δόξης τε τετύχηκας, τῆς αἰδίου καὶ ταῖς μεθέξεσι, ταῖς ἱεραῖς θεοῦμενος· μνήσθητι πάντων ἡμῶν, τῶν τιμώντων, πίστει σὸν πανίερον, θεῖον Σκῆνος ἀπόστολε Φίλιπε.

Κάραν τὴν πανσεβάσμιον μεγαλύνω, Φιλίππου τοῦ παμμάκαρος, ὡς δεδεγμένην ἐξ ὕψους, τὴν χάριν τοῦ Παρακλήτου.

Δεῦτε οἱ πιστοί, τῷ Οἴκῳ προσέλθωμεν, τοῦ θεοκήρυκος, καὶ περιπτυξώμεθα, τὸ θεῖον Σκῆνος αὐτοῦ τὸ πάνσεπτον, πανευλαβῶς σὺν Κάρα τε, καὶ ἀρυσώμεθα, ἰαμάτων, ἄφθονα χαρίσματα, ὡς ἐκ κρήνης πλουσίως βλωστάνοντα.

Ἐφύμνιον

Σκῆνός σου τὸ πάνσεπτον προσκυνοῦντες, Σκῆρυξ Χριστοῦ Ἀπόστολε, ῥύσαι ἡμᾶς τῶν κινδύνων, τοὺς σὲ πλουτοῦντας προστάτην.

Δέχου παρ' ἡμῶν, ᾠδὴν χαριστήριον, ἣν σοὶ προσάγομεν, Φίλιπε μακάριε, καὶ μὴ ἐλείπης ἀεὶ πρεσβεύων Χριστῷ, ῥυσθῆναι πάσης θλίψεως καὶ περιστάσεως, καὶ κινδύνων, πάντας τοὺς ὑμνοῦντάς σε, καὶ γεραίροντας πόθῳ τὴν μνήμην σου.

Μεγαλυνάριον

Ὡς Τριάς ἀγία ἐνικωτάτη, πρεσβείαις τοῦ σοῦ κήρυκος, σῶσον ἐλέησον πάντας, τοὺς σὲ Θεὸν ἐπιγνόντας.

Τριαδικὸν

Ἦψιστε Πατὴρ, Υἱὲ καὶ Παράκλητε, Τριάς ὁμότιμε, ταῖς τοῦ ἀποστόλου σου, Φιλίππου θεαῖς θερμαῖς δεήσεσι, χριστιανοῖς συμμάχησον, πολεμουμένοις ἀεὶ, τὴν δὲ Κύπρον, ῥύσαι ἀνομβρίας τε, καὶ ἀκρίδος καὶ πάσης κακώσεως.

Μεγαλυνάριον

Δεῦτε τὴν πανάχραντον Θεοτόκον, ἐν ὕμνοις μεγαλύνωμεν, πρὸς ταύτην νῦν ἐκβοῶντες· Χαῖρε ἢ μήτηρ Κυρίου.

Θεοτοκίον

Σὺ μου φωτισμός, σὺ μου ἀπολύτρωσις, καὶ συμμαχία μου, σὺ δόξα καὶ καύχημα, καὶ προσδοκία καὶ σωτηρία μου, ὑπάρχεις παντευλόγητε, καὶ σὲ πιστῶς προσκυνῶ, καὶ βοῶ σοι· Σῶσόν με τὸν ἄθλιον, Θεοτόκε πανύμνητε Δέσποινα.

Ἐξαποστειλάριον

Ὁ οὐρανὸν τοῖς ἄστροις.

Πνεύματος θεοῦ ἀκτῖνα, θεσπέσιε δεδεγμένος, καὶ κόσμον καταφωτίσας, τῷ φθόγγῳ τῶν σῶν ῥημάτων, ὑπὲρ ἡμῶν νῦν δυσώπει, Κύριον πάντας σωθῆναι.

Θεοτοκίον

Ἦπεραγία Παρθένε, δέησιν νῦν τῷ Υἱῷ σου, ὑπὲρ ἡμῶν σὺν Φιλίππῳ, τῷ θεῷ καὶ θεηγόρῳ, προσφερομένη ἐκ παντοίων, κακῶν περισῶζε πάντας.

Εἰς τοὺς Αἴνους

Ἰστώμεν Στίχους δ', καὶ ψάλλομεν Στιχηρὰ Προσόμοια

Ἦχος α' Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

Τὸ θεῖον τέμενος ἔνθα τὸ σκῆνος πέλει τὸ σόν, ὥσπερ Νειλῶα ῥεῖθρα, πλημμυρεῖ ἀενάως, Φίλιπε παμμάκαρ, καὶ δαψιλῶς, οἱ ἐν πίστει προστρέχοντες, ψυχῶν ὁμοῦ καὶ σωμάτων παντοδαπῇ, ἀπαντλοῦσι τὰ ἰάματα.

Η Κύπρος κέκτηται Κάραν σου τὴν πανσέβαστον, ὡς θησαυρὸν ὡς ὄλβον, Φίλιππε θεηγόρε· βρῦει γὰρ ἰάματα τοῖς πιστοῖς, θεραπεύει νοσήματα, τῶν προσιόντων ἐκάστοτε πρὸς αὐτήν, καὶ τιμώντων σου τὴν μνήμην ἀεὶ.

Εν τῷ ναῷ τῷ πανσέπτῳ πιστοὶ συνδράμωμεν, τοῦ θεοῦ Ἀποστόλου, καὶ ὀψώμεθα πάντες, Κάραν τὴν πανσέβαστον ἦν πιστῶς, ἀσπαζόμενοι εἴπωμεν· τῶν ἰαμάτων χάριν δίδου ἡμῖν, τοῖς τιμῶσί σε Πανεύφημε.

Αγε δὴ Φίλιππε μάκαρ τὴν χαριστήριον, ταύτην ᾠδὴν προσδέχου, ἦν ἐκ πόθου καρδίας, προσφέρω σοι θεόπτα καὶ εὐλαβῶς, τὴν σὴν Κάραν ἀσπάζομαι, ὅπως μὴ παύσῃ πρεσβεύων πρὸς τὸν Θεόν, τοῦ λαβεῖν με τὴν συγχώρησιν.

Δόξα... ᾠχος β΄

Δεῦτε τῶν Ὀρθοδόξων τὸ σύστημα, ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις, τὸν τοῦ Χριστοῦ ἀπόστολον καὶ κήρυκα τῆς χάριτος, Φίλιππον εὐφημήσωμεν, καὶ εὐλαβῶς τὴν θεῖαν Κάραν αὐτοῦ ἀσπαζόμενοι, πρὸς αὐτὸν ἐκβοήσωμεν· Χαίροις τῆς Τριάδος ὁ μύστης καὶ λάτρης, καὶ τῶν ἐθνῶν σαγηνευτής· Χαίροις τῆς Ἐκκλησίας λαμπτῆρ παμφαέστατος, ἀυγάζων τοῖς ἐν σκότει τὸ φῶς τῆς ἀληθείας· Χαίροις ὁ διὰ Σταυροῦ τὸν ἀγῶνα τελέσας τῆς ἀθλήσεως, καὶ ἀξίως στεφάνους τῆς νίκης ἀναδησάμενος· Χαίροις τῆς Κύπρου τὸ καύχημα, καὶ τῆς οἰκουμένης φαιδρὸν ἀγαλλίαμα. Ἄλλ' ὡς χωροβατῶν εἰς τὰ ἄνω βασίλεια, καὶ παρρησίαν ἔχων πρὸς Χριστὸν τὸν Θεόν, πρέσβευε ἀδιαλείπτως, τοῦ ῥυσθῆναι ἐκ κινδύνων χαλεπῶν τοὺς ὑμνοῦντάς σε, καὶ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν... Τοῦ Σταυροῦ. Ὁ αὐτὸς

Σύ μου σκέπη κραταιὰ ὑπάρχεις, ὁ τριμερῆς Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ· ἀγιάσόν με τῇ δυνάμει σου, ἵνα πίστει καὶ πόθῳ, προσκυνῶ καὶ δοξάζω σε.

Δοξολογία Μεγάλη, καὶ Ἀπόλυσις

ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ

Τὰ Τυπικά, οἱ Μακαρισμοί, καὶ ἐκ τοῦ Κανόνος τοῦ Ἀποστόλου ᾠδὴ γ΄ καὶ τῆς Μετακομιδῆς ᾠδὴ ζ΄.

Ὁ Ἀπόστολος

Προκείμενον, ᾠχος πλ. δ΄ (Ψαλμ. ιη΄)

Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτοῦ, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτοῦ.

Στίχ. Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα.

Πρὸς Κορινθίους Α΄ Ἐπιστολῆς Παύλου
τὸ Ἀνάγνωσμα

(Κεφ. δ΄ 9-16)

(Ζῆτει τῇ Ι Κυριακῇ Ἐπιστολῶν)

Αδελφοί, ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν, ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. Ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνητεύομεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νοθετῶ. Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε.

Ἀλληλούϊα (γ'), ᾠχος α΄ (Ψαλμ. πη΄)

Στίχ. Ἐξομολογήσονται οἱ οὐρανοὶ τὰ θαυμάσιά σου, Κύριε, καὶ τὴν ἀλήθειαν σου ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων.

Ὁ Θεὸς ἐνδοξαζόμενος ἐν βουλῇ ἁγίων, μέγας καὶ φοβερὸς ἐπὶ πάντας τοὺς περικύκλω αὐτοῦ.

Τὸ Εὐαγγέλιον

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην

(Κεφ. α΄ 41-52)

(Ζῆτει τῇ Α΄ Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν)

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ εὕρισκε Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι...

Κοινωνικὸν

Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτοῦ, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ρήματα αὐτοῦ.

Μεγαλυνάρια

Πρὸς τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβίμ.

Σοῦ τὴν θεῖαν κáραν κῆρυξ Χριστοῦ, ἀσπάζομαι πόθῳ δεδεγμένην ἐξ οὐρανοῦ, Πνεύματος τὴν χάριν, γλωσσοπυρσεύτῳ θεά, ἧς μέτοχόν με δείξον, ταῖς ἰκεσίαις σου.

Κáραν τὴν πανίερὸν οἱ πιστοί, Φίλιππου τοῦ Θεοῦ προσκυνήσωμεν εὐλαβῶς, χαίροις ἐκβοῶντες, ἀπόστολε Κυρίου, λύτρωσαι πάσης βλάβης, τοὺς ἀνυμνοῦντάς σε.

Γλεῶν μοι ποίησον τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, παμμάκαρ, ὅταν ἔλθῃ κρίναι τὴν γῆν, πᾶσαν ἀποδοῦναι, κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ, ὡς ἔχων παρρησίαν, μεγίστην Φίλιππε.

Γλεως γενοῦ μοι τῷ ταπεινῷ, Φίλιππε παμμάκαρ, τῷ τιμῶντι πανευλαβῶς, σοῦ τὸ θεῖον Σκῆνος, ᾧ μύστα τῆς Τριάδος, καὶ ῥῦσαι με κινδύνων, καὶ περιστάσεων.

Κατακαμπτομένους ἐκ πειρασμῶν, Φίλιππε θεόπτα τῇ πρεσβείᾳ σου πρὸς Θεόν, ἀκρίδος λιμοῦ τε, λοιμοῦ καὶ ἀνομβρίας, ῥῦσαι τοὺς σὲ τιμῶντας, δούλους σου ἔνδοξε.

ΠΗΓΑΙ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

1. Πηγαί

α) Ἄμεσος Χειρόγραφος παράδοσις

1. Χειρόγραφος κώδιξ, Bibliothèque nationale de France, *Parisinus graecus* 881, Γ' αί., περγαμ., φφ. 360, 285 X 192.

2. Χειρόγραφος κώδιξ, Bibliotheca apostolica Vaticana, *graecus* 866, ΙΑ' αί., περγαμ. φφ. 414, 375X290.

3. Χειρόγραφος κώδιξ, Bibliotheca apostolica Vaticana, *graecus* 824, ΙΑ' αί., φφ. 389, 377X258.

4. Χειρόγραφος κώδιξ, Bibliotheca Ambrosiana, *graecus* 405, ΙΑ' αί., φφ. 176, 245X185.

5. Χειρόγραφος κώδιξ, "Ἁγιον Ὅρος, Ἱερὰ Μονὴ Ξενοφώντος 32, ΙΔ' αί., χαρτῶος φφ. 141.

(Βιβλιογραφία: Fr. Bovon, B. Bouvier, Fr. Amsler, *Acta Philippi, Textus, Corpus Christianorum, series Apocryphorum* 11, Turnhout, Brepols Publishers 1999. - Fr. Amsler, *Acta Philippi, Commentarius, Corpus Christianorum, Series Apocryphorum* 12, Turnhout, Brepols Publishers 1999. - Fr. Amsler, Al. Frey, *Concordantia Actorum Philippi, Corpus Christianorum, Series Apocryphorum* 13, Turnhout, Brepols Publishers 2002. - A. Ehrhard, *Überlieferung und Bestand der hagiographischen und homiletischen Literatur der griechischen Kirche von den Anfängen bis zum Ende des 16. Jahrhunderts*, I, 3, Leipzig 1937-1952, σσ. 188-189, 338-339, 769, 971. - Σπ. Λάμπρου, *Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἐλληνικῶν κωδίκων*, Καϊμπριτζ 1895-1900, I, σ. 64. - F. Bovon, "Les actes de Philippe", *ANRW* II, 25.6 (Berlin-New York 1988), 4431-4527).

6. Χειρόγραφος κώδιξ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς, Γεροσκήπου, 1757, χαρτῶος, φφ. 66, 220X170.

Βίβλος ἱερὰ περιέχουσα τὴν ἅπασαν ἀκολουθειάν τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, ἧς ἡ τυπικὴ διάταξις ἐν εἶδει στιχηρῶν προσομοίων, ἐν τε τῷ ὄρθρῳ καὶ τῷ ἀποδείπνῳ· καὶ εἰ τύχη ἐορταζόμενος Ἅγιος συνορτάζεται τῷ ἀκαθίστῳ. Καὶ εἰς τὰ ἑπτὰ τῆς ἐκκλησίας μυστήρια. Καὶ τὴν σύνθεσιν τῆς ἀκολουθείας τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου. Καὶ ἕτερον κανόνα τῆς υπεράγνου Θεοτόκου Μαρίας. Φιλοπονηθεῖσα παρὰ Χρυσάνθου ἱερομονάχου πρωτοψάλτου τῆς Κύπρου καὶ ἐκ Κύπρου, καὶ ἀφιερωθεῖσα παρ' αὐτοῦ τῷ θεανθρώπῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ πλάστῃ καὶ δεσπότη, τῷ σταυροφόρῳ ἄνακτι, τῷ ἐνυποστάτῳ Υἱῷ καὶ Λόγῳ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, ἀψνζ'. (Φωτοαντίγραφον τοῦ χειρογράφου ἐξησφαλίσθη μερίμνη τοῦ ἀειμνήστου φιλολόγου, γυμνασιάρχου Γυμνασίου Πάφου, Ἰωάννου Λοῖζίδου).

Κώδιξ δερματόδετος. Ἐντὸς τοῦ δερματοδέτου μέρους

τοῦ χειρογράφου συνεσταχώθη καὶ ἐν φύλλον περιέχον ὕμνους ἀφιερωμένους εἰς τὴν ταφὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ γραφὴ αὐτοῦ εἶναι ἀρχαιοτέρα, ἐρυθρὰ διὰ τὰ κωδικογράμματα. Εἰς τὸ πρῶτον, ἄνευ ἀριθμήσεως, φύλλον, ἀναγράφεται διὰ νεωτέρας χειρός· Ἱερὸς Ναὸς Ἁγ. Παρασκευῆς Γεροσκήπου. Ἀκολουθοῦν φφ. 62, εἰς τὰ ὅποια περιέχονται ἀκολουθίαι καὶ κανόνες. Εἰς τὰ φφ. 63, 64, 65 περιέχονται διατάξεις διὰ τοὺς βαθμοὺς συγγενείας.

Τὸ χειρόγραφον διαλαμβάνει τὰ κατωτέρω:

φφ. 2-3: Ἀφιέρωσις· Εἰς σὲ προσφέρω τὴν προσκύνησιν Λόγε, λατρευτικὴν τε ὡς Θεῷ μου καὶ πλάστῃ, τῷ σταυροφόρῳ Ἰησοῦ Θεανθρώπῳ, τῷ ἐνυποστάτῳ Υἱῷ καὶ Λόγῳ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, τῷ θεανθρώπῳ Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ σωτήρι.

φ. 4: Τοῖς ἐντευξομένοις εὐσεβέσιν ἱερομονάχοις τε καὶ μοναχοῖς καὶ ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς ὑγιείαν καὶ ψυχικὴν παρὰ Θεοῦ σωτηρίαν... Ἐρρωσθε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἅπαντες. ἀψνζ'. Ὑμέτερος ἐν Χριστῷ ταπεινὸς ἀδελφὸς τῶν ἱερομονάχων ἐλάχιστος, Χρῦσανθος, Κύπριος.

φφ. 5-8: Ἴδου ἡ τυπικὴ διάταξις τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου, ἐν εἶδει στιχηρῶν προσομοίων εἰς ἧχον α' Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

φφ. 9-10: λευκά.

φφ. 11-26: Κατὰ τὴν ἕκτην τῆς ἀποκρέω, τὴν πρὸ τῆς Κυριακῆς τῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ Δευτέρας Παρουσίας, ψάλλεται ὁ ἀκάθιστος ὕμνος τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ.

φ. 27: Ἴδου τὰ ἑπτὰ τῆς Ἐκκλησίας μυστήρια, εἰς εἶδος προσομοίων, ἧχος α' Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

φφ. 28-32: Ἀκολουθεῖα τῆς κοινῆς παρακλήσεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ τοῦ θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

φφ. 33-50: Νοεμβρίῳ ἰδ', Μνήμη τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου, ἐνὸς τῆς πρώτης χορείας τῶν δώδεκα.

φ. 51: λευκόν.

φφ. 52-59: Τῇ λα' Ἰουλίου, Ἐορταζόμεν ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου, ἥτοι τὴν κατάθεσιν τοῦ ἁγίου σκήνου αὐτοῦ.

φφ. 60-61: Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν υπεράγνου Θεοτόκου Μαρίας, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Χρῦσανθος ἄδει ὕμνον τῇ Θεοτόκῳ.

φ. 62: Εἰκὼν· Μήτηρ Θεοῦ ἢ Ἐλεοῦσα τοῦ Κύκκου.

(Βιβλιογραφία περὶ τοῦ χειρογράφου: Λοῖζου Φιλίπ-

που, 'Η ἐκκλησιαστικὴ ποίησις τῆς Κύπρου, ἐν «Διαλέξεις περὶ τῆς Κυπριακῆς ποιήσεως», Πάφος - Κύπρος 1938, σ. 56. - Ἰωάννου Π. Τσικνοπούλλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Πάφου, Λευκωσία 1971, σ. 95. - Λοῖζου Φιλίππου, "Χρῦσανθος ὁ πρωτοψάλτης", *Κυπριακὰ Χρονικὰ Δ'* (1926), σσ. 190-193, 237-239. - Λοῖζου Φιλίππου, Τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐν Κύπρῳ κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας (1571-1878), Λευκωσία 1930, τόμ. Α', σσ. 130-135. - Ἰ. Κ. Περιστιάνη, Ἱστορία τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς κατακτήσεως μέχρι τῆς Ἀγγλικῆς κατοχῆς, Ἐν Λευκωσίᾳ 1930, σ. 111. - Κώστα Χατζηψάλτη, "Ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Εὐλαλίου", *Κυπριακαὶ Σπουδαὶ* 9 (1945), σσ. 21-22. - Θεοχάρους Ε. Σχίτζα, "Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Πανηγυρίου τοῦ θαυματουργοῦ", *Κυπριακαὶ Σπουδαὶ* 45 (1981) σσ. 280-281. - Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, Κύπρια Μηναιᾶ, τόμος 3ος, Μὴν Νοέμβριος, 1996, σ. 132. - Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, Κύπρια Μηναιᾶ, τόμος 7ος, Μὴν Μάϊος, 2000, σσ. 118-119).

7. Χειρόγραφος κῶδιξ ἱεροῦ ναοῦ Ἀποστόλου Φιλίππου Ἄρσου, περιέχων τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου (Νοεμβρίου ΙΔ'), ὑπὸ Φωτίου ἱεροδιακόνου ἀγιογράφου, Ἐν Μαχαιρᾷ 1906, (ἀντίγραφον ἐκ τῆς ἐκδόσεως Χρυσάνθου πρωτοψάλτου, Ἐνετίησιν 1768). Φωτοαντίγραφον τοῦ χειρογράφου τοῦ εὑρισκομένου εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν Ἀποστόλου Φιλίππου Ἄρσου Λεμεσοῦ, κατετέθη μερίμνη τοῦ φιλολόγου Ἀνδρέου Β. Βαρνάβα, εἰς τὸ Γραφεῖον Ἐκδόσεως Ἀκολουθιῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου.

6) Ἐμμεσος Χειρόγραφος παράδοσις

Τὰ κατωτέρω χειρόγραφα σχετίζονται ἐμμέσως μὲ τὴν εἰς Ἄρσος τιμὴν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Φιλίππου, ὡς προερχόμενα ἐξ αὐτῆς τῆς περιοχῆς, συμφώνως πρὸς τὰς ἐν αὐτοῖς, ἱστορικοῦ χαρακτῆρος, ἐνθυμήσεις. Χειρόγραφοι κώδικες, Bibliothèque nationale de France, *Parisinus graecus* 853, ΙΑ' αἰ. / *Parisinus graecus* 1587, ΙΒ' αἰ., φφ. 211, 280 X 200 (H. Delehay, Propylaeum ad Acta Sanctorum Novembris, Bruxelles 1902, σ. XVI.) / *Parisinus graecus* 360, ΙΔ' αἰ. / *Parisinus graecus* 1551, ΙΔ' αἰ. / *Parisinus graecus* 1093, ΙΔ' αἰ. / *Parisinus graecus* 254, ΙΣΤ' αἰ.

(A. Ehrhard, Überlieferung und Bestand der hagiographischen und homiletischen Literatur der griechischen Kirche von den Anfängen bis zum Ende des 16. Jahrhunderts, I, Leipzig 1937, σ. 199 / III, 1939, σσ. 222-223, 935. J. Darrouzès, "Manuscripts originaires de Chypre à la Bibliothèque nationale de Paris" *Revue des Études Byzantines* 8 (1950), σσ. 171, 174, 181, 183. - Fr. Halkin, Manuscripts grecs de Paris inventaire Hagiographique, *Subsidia Hagiographica* 44, Βρυξέλλαι, 1968, σσ. 80, 111-112, 114, 147, 208-209, 218-219).

γ) Ἐντυποι ἐκδόσεις

1. Μηναιὸν τοῦ Ἰουλίου, Ἐνετίησιν 1761, Παρὰ Δημητρίῳ Θεοδοσίῳ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων, σσ. 149-152.

2. Βίβλος ἱερὰ περιέχουσα τὴν ἅπασαν ἀκολουθειάν τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου, τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ σταυροῦ, ἧς ἡ τυπικὴ διάταξις ἐν εἶδει στιχηρῶν προσομοίων, ἐν τε τῷ ὄρθρῳ καὶ τῷ ἀποδείπνῳ· καὶ εἰ τύχη ἐορταζόμενος Ἅγιος, καὶ ἐρμηνείαν εἰς τὸν τύπον τοῦ αὐτοῦ. Καὶ εἰς τὰ ἐπτὰ τῆς Ἐκκλησίας Μυστήρια. Καὶ κανόνα παρακλητικὸν εἰς τὸν αὐτὸν τίμιον Σταυρόν. Καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν δύο ἀκολουθειῶν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου. Καὶ ἐτέρους δύο κανόνας τῆς ὑπεράγνου Θεοτόκου Μαρίας. Φιλοπονηθεῖσα παρὰ Χρυσάνθου ἱερομονάχου πρωτοψάλτου τῆς Κύπρου καὶ ἐκ Κύπρου. Καὶ ἀφιερωθεῖσα παρ' αὐτοῦ τῷ θεανθρώπῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ Πλάστῃ καὶ Δεσπότη, τῷ σταυροφόρῳ Ἄνακτι, τῷ ἐνυποστάτῳ Υἱῷ καὶ Λόγῳ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς. Ἐνετίησιν ,αψξή' (1768), Παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Βόρτολι.

Εἰς τὰς σσ. 70-84: Τῇ ΛΑ' Ἰουλίου, Ἐορτάζομεν ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ, τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου.

(Ἀντίτυπα διασώζονται εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς Ἁγίου Ἀντωνίου καὶ Ἁγίου Σάββα, Λευκωσίας).

3. Βίβλος ἱερὰ περιέχουσα τὴν ἅπασαν ἀκολουθειάν τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ σταυροῦ, ἧς ἡ τυπικὴ διάταξις ἐν εἶδει στιχηρῶν προσομοίων, ἐν τε τῷ ὄρθρῳ καὶ τῷ ἀποδείπνῳ· καὶ εἰ τύχη ἐορταζόμενος Ἅγιος, καὶ ἐρμηνείαν εἰς τὸν τύπον τοῦ αὐτοῦ. Καὶ εἰς τὰ ἐπτὰ τῆς Ἐκκλησίας Μυστήρια. Καὶ κανόνα παρακλητικὸν εἰς τὸν αὐτὸν τίμιον Σταυρόν. Καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν δύο ἀκολουθειῶν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου. Καὶ ἐτέρους δύο κανόνας τῆς ὑπεράγνου Θεοτόκου Μαρίας. Φιλοπονηθεῖσα παρὰ Χρυσάνθου ἱερομονάχου πρωτοψάλτου τῆς Κύπρου καὶ ἐκ Κύπρου, καὶ ἀφιερωθεῖσα παρ' αὐτοῦ τῷ θεανθρώπῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ Πλάστῃ καὶ Δεσπότη, τῷ σταυροφόρῳ Ἄνακτι, τῷ ἐνυποστάτῳ Υἱῷ καὶ Λόγῳ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς. Ἐνετίησιν, ,αψξθ' (1769), Παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Βόρτολι.

Εἰς τὰς σσ. 70-84: Τῇ ΛΑ' Ἰουλίου, Ἐορτάζομεν ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ, τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου.

(Ἀντίτυπον διασώζεται εἰς τὴν Βιβλιοθήκην Louis Petit, Βατικανόν).

4. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου ἐνὸς τῆς πρώτης χορείας τῶν δώδεκα, ψαλλομένη τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τοῦ νοεμβρίου μηνός, Ἐνετίησιν, ,αψξθ' (1769), Παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Βόρτολι, σσ. 22-36.

(Ἀντίτυπα διασώζονται εἰς τὴν Βιβλιοθήκην Louis Petit, Βατικανόν, Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην, Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, Ἀθῆναι, Ἁγίου Μάρκου Βενετίας).

5. Μηναιὸν τοῦ Ἰουλίου, Ἐνετίησιν, Ἐν τῇ τυπογραφίᾳ Πάνου Θεοδοσίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, 1812, σσ. 153-156.

6. Φυλλάδιον περιέχον συναρμολογημένας τὰς δύο ἱερὰς ἀκολουθίας τοῦ τε ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης τοῦ Παλαμᾶ.

Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον. Ἐν Θεσσαλονίκη ἐκ τοῦ τυπογραφείου Βαγλαμάλη 1867.

7. Ἀκολουθία καὶ βίοι τῶν ἁγίων ἀποστόλου Φιλίππου, ἐνὸς τῆς πρώτης χορείας τῶν δώδεκα... Διήγησις περὶ τῆς ἁγίας Κάρας τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Φιλίππου... Ἐκδοθεῖσα ἐπιμελεία καὶ δαπάνη Κωνσταντίνου Χρ. Δουκάκη. (Ἰδιαίτερον παράρτημα τοῦ ΙΑ΄ περιοδικοῦ συγγράμματος μηνὸς Νοεμβρίου τοῦ Μεγάλου Συναξαριστοῦ, Ἐν Ἀθήναις, Τύποις Ἰωάννου Νικολαΐδου, 1896, σσ. 1-26). (Βιβλιοθήκη Παγκυπρίου Γυμνασίου Λευκωσίας, Β, 737.1).

8. Μηναῖον τοῦ Ἰουλίου, (ἔκδ. Π. Π. Παρασκευόπουλος), Ἐν Ἀθήναις 1904, σσ. 151-155.

9. Μηναῖον τοῦ Ἰουλίου, ἐπιστάσις Γεωργίου Γεγλέ, (ἔκδ. Μιχαὴλ Σαλίβερος), Ἀθήναι ἄ.ἔ., σσ. 213-218.

10. Νικολάου Α. Λιβαδάρα, Τὸ πρόβλημα τῆς γνησιότητος τῶν ἁγιολογικῶν ὕμνων τοῦ Ῥωμανοῦ, Ἀθήναι 1959, σσ. 100-101, 150-154.

11. Μηναῖον τοῦ Ἰουλίου, (ἔκδ. «Τὸ Φῶς»), Ἐν Ἀθήναις 1961, σσ. 273-279.

12. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου Ἀποστόλου Φιλίππου, ποιηθεῖσα ἐν Ἁγίῳ Ὁρει, ὑπὸ μοναχοῦ Γερασίμου Μικραγιαννανίτου, ὕμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἐκδίδεται προνοία τοῦ Σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Δράμας Φιλίππου, ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μετὰ μουσικοῦ παραρτήματος, Ἀθήναι 1964.

13. Ἰωάννου Φουντούλη, Συμεὼν ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, Τὰ λειτουργικὰ συγγράμματα Ι, Εὐχαὶ καὶ Ὕμνοι, Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, Ἐπιστημονικὰ Πραγματεῖα 10, Θεσσαλονίκη 1968, σσ. 217-221.

14. Joseph Schiro, *Analecta Hymnica Graeca e codibus eruta Italiae Inferioris, III Canones Novembris, Istituto di Studi Bizantini e Neoellenici, Università di Roma, Ῥώμη 1972, σσ. 400-416, 615-616.*

15. Μηναῖον τοῦ Ἰουλίου, (ἔκδ. «Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»), Ἐν Ἀθήναις 1974, σσ. 161-164.

16. Βίος καὶ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου, ἐνὸς τῆς πρώτης χορείας τῶν δώδεκα, περιέχουσα τὴν τε ἀκολουθίαν τῆς 14ης Νοεμβρίου καὶ τὴν εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τῶν Λειψάνων τοῦ Ἀποστόλου εἰς Κύπρον, ψαλλομένην τὴν 31ην Ἰουλίου. Ἐκδιδομένη παρὰ τοῦ οἰκονόμου Μιχαὴλ Εὐθυμίου, προΐσταμένου τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Ἀνθουπόλεως, Λευκωσία 1992, σσ. 28-50.

δ) Ἡ παροῦσα ἔκδοσις

Ἀρχικὴ πηγὴ τῆς ἀκολουθίας τῆς εἰς Κύπρον μετακομιδῆς λειψάνων τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου Φιλίππου (Ἰουλίου ΛΑ΄), θὰ πρέπει νὰ θεωρηθῆ τὸ τεθησαυρισμένον εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν Ἁγίας Παρασκευῆς Γεροσκήπου, χειρόγραφον Χρυσάνθου ἱερομονάχου, πρωτοψάλτου τῆς Κύπρου, τοῦ ἔτους 1757.

Εἰς τὰ φφ. 52-596 τοῦ χειρογράφου καταγράφεται ἡ ἀκολουθία ὑπὸ τὸν τίτλον: «Τῆ λα΄ Ἰουλίου, Ἑορτάζομεν

ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου, ἧτοι τὴν κατάθεσιν τοῦ ἁγίου σκῆνους αὐτοῦ».

Ἡ αὐτὴ ἀκολουθία ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Χρυσάνθου πρωτοψάλτου ὑπὸ τὸν τίτλον: «Βίβλος ἱερὰ περιέχουσα τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ... καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν δύο ἀκολουθειῶν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου», Ἐνετίησιν, ἁψξή (1768) καὶ ἁψξθ (1769), Παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Βόρτολι, σσ. 70-84. Ἐπίσης ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου, ἐνὸς τῆς πρώτης χορείας τῶν δώδεκα, ψαλλομένη τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τοῦ νοεμβρίου μηνός...», Ἐνετίησιν, ἁψξθ (1769), Παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Βόρτολι, σσ. 22-36.

Εἰς τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν προσετέθη ὁ Μικρὸς Ἐσπερινός, ἐρανισθεὶς ἐκ τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου, τῆς δημοσιευθείσης ἐν τοῖς «Κυπρίοις Μηναίοις» τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου· τόμος 3ος Νοέμβριος, 1996, σσ. 115-116.

Ὁ κανὼν τοῦ ἀποστόλου οὗ ἡ ἀκροστιχίς· Φίλιππον ὕμνῳ τὸν σοφὸν θεηγόρον, ἐλήφθη ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Joseph Schiro, *Analecta Hymnica Graeca e codicibus eruta Italiae Inferioris, III Canones Novembris, Istituto di Studi Bizantini e Neoellenici, Università di Roma, Ῥώμη 1972, σσ. 407-416.*

Μετὰ τὸ συναξάριον ἐκρίθη σκόπιμον ὅπως δημοσιευθῆ ὁ Λόγος τοῦ Νικήτα Παφλαγόνος εἰς τὸν ἅγιον καὶ πανεύφημον ἀπόστολον Φίλιππον, ληφθεὶς ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας (*Migne Patrologia Graeca* 105 (1862), σσ. 163-196).

ε) Βίοι - Συναξάρια

1. Νικήτα Παφλαγόνος, Λόγος εἰς τὸν ἅγιον καὶ πανεύφημον ἀπόστολον Φίλιππον, *Migne Patrologia Graeca* 105 (1862), σσ. 163-196.

2. Συμεὼν Λογοθέτου τοῦ Μεταφραστοῦ, Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον Φίλιππον, *Migne Patrologia Graeca* 115 (1864), σσ. 187-198.

3. Μηνολόγιον Βασιλείου, *Migne Patrologia Graeca* 117 (1864), σσ. 159-162.

4. Θεοφάνους τὸ ἐπίκλην Κεραμέως, Ὁμιλία ΜΘ', εἰς τὸ «Ἡθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελεθῆν εἰς τὴν Γαλιλαίαν», *Migne Patrologia Graeca* 132 (1864), σσ. 883-896.

5. G. Henschenio, D. Papebrochio, «De S. Philippo apostolo martyre Hierapoli in Phrygia», *Acta Sanctorum Maii, tomus primus, Παρίσι καὶ Ῥώμη 1866, σσ. 13-18.*

6. Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Συναξαριστῆς τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ, τόμος Α', Ἀθήνησι 1868, σσ. 222, 462.

7. P. Batiffol, «Actus sancti Philippi apostoli», *Analecta Bollandiana* 9 (1890), σσ. 204-249.

8. M. R. James, «Supplement to the Acts of Philip. Translatio Philippi», *Apocrypha Anecdota. A collection for thirteen Apocryphal Books and Fragments. Now first edited from Manuscripts (Texts and Studies. Contributions to Biblical and patristic Literature II, 3), Cambridge 1893, σσ. 158-163.*

9. Κ. Χρ. Δουκάκη, Μέγας Συναξαριστής, Φεβρουάριος, 'Εν 'Αθήναις 1890, σ. 275 / Ιούλιος, 'Εν 'Αθήναις 1893, σσ. 485-487 / Νοέμβριος, 'Εν 'Αθήναις 1895, σσ. 355-363.
10. A. Lipsius et M. Bonnet, Acta Apostolorum Apocrypha II., 2, Lipsiae 1903, (ἐπανέκδοσις Darmstadt 1959, Hildesheim 1972), σσ. 1-98.
11. H. Delehaye, Propylaeum ad Acta Sanctorum Novebris, Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae e codice Sirmondiano, Βρυξέλλαι 1902, σσ. 221-225, 457, 908.
12. Μιχαήλ Ί. Γαλανού, Οἱ βίοι τῶν Ἁγίων τοῦ Μηνολογίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, τεῦχος Β', Μὴν Φεβρουάριος (α' ἔκδ. 1906, β' ἔκδ. 1951, γ' ἔκδ. 1988), σ. 92, τεῦχος ΙΑ', Μὴν Νοέμβριος, σσ. 102-103.
13. Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, πρ. Λεοντοπόλεως, Ἀγιολόγιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, 1935, σσ. 296, 463-464.
14. H. Delehaye, P. Peeters, M. Coëns, P. Gaffier, P. Grosjean, Fr. Halkin, Propylaeum ad Acta Sanctorum Decembris, Martyrologium Romanum, Βρυξέλλαι 1940, σ. 166.
15. Macaire, moine de Simonos Petras, Le Synaxaire, Vies de Saints de l'Église Orthodoxe, tome premier: Septembre, Octobre, Novembre, Θεσσαλονίκη 1987, σσ. 509-510 / tome troisième: Février, Mars, Avril (1 au 15), Θεσσαλονίκη 1990, σσ. 158-159.
16. Παπασταύρου Παπαγαθαγγέλου, Μορφές πὸν ἄγιασαν τὴν Κύπρο, ἔκδ. ε', Λευκωσία 1998, σσ. 160-170, 541, 295-298, 557.
17. Francois Bovon, Bertrand Bouvier, Frédéric Amsler, Acta Philippi, Textus, Corpus Christianorum, Series Apocryphorum 11, Turnhout, Brepols publishers, 1999.
18. Frédéric Amsler, Acta Philippi, Commentarius, Corpus Christianorum, Series Apocryphorum 12, Turnhout, Brepols publishers, 1999.
19. Frédéric Amsler-Albert Frey, Concordantia Actorum Philippi, Corpus Christianorum, Series Apocryphorum 13, Turnhout, Brepols publishers 2002.
20. Π. Κ. Χρήστου, "Ἰωσήφ ὁ ὕμνογράφος", *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία* 7, Ἀθήναι 1965, σσ. 113-115.
21. J. Patinot, "Νικήτας ὁ Παφλαγών", *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία* 9, Ἀθήναι 1966, σσ. 465-466.
22. Β. Ν. Γιαννοπούλου, "Φίλιππος ὁ Ἀπόστολος. Εἰς τῶν δώδεκα ἐκ Βηθσαϊδά, Φίλιππος ὁ Διάκονος", *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία* 11, Ἀθήναι 1967, σσ. 1096-1098.
23. J. E. Ménard, L'Évangile selon Philippe, Παρίσι 1967.
24. Ἰω. Π. Τσικνοπούλου, "Ὁ ἀπόστολος Φίλιππος", *Ἀπόστολος Βαρνάβας* 31 (1970), σσ. 259-268, 332-340, 32(1971), σσ. 8-18.
25. Ἀρχιμ. Χαραλάμπους Βασιλοπούλου, Ἀπόστολος Φίλιππος, Ἀθήναι 1974.
26. J. M. Sevrin, "Les noces spirituelles dans l'Évangile selon Philippe", *Museon* 87 (1974), σσ. 143-193.
27. J. E. Ménard, La lettre de Pierre à Philippe, Quebec 1977.
6. Τ. Π. Θέμελη, "Τὰ Μηναῖα ἀπὸ τοῦ ΙΑ' μέχρι τοῦ ΙΓ' αἰῶνος", *Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος*, τόμ. 30 Ἐν Ἀλεξανδρεία 1931, σ. 309: Κῶδιξ 638 μεμβράνινος, τῆς Συναϊτικῆς Βιβλιοθήκης 27, 5X20, 10, Μηνολόγιον Σεπτέμβριος-Φεβρουάριος, τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος.
7. E. Peterson, "Die Philippus-Akten im armenischem Synaxar", *Theologische Quartalschrift* 113, (1932), σσ. 289-298.
8. Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, πρ. Λεοντοπόλεως, τῆ συνεργασία Σπυρίδωνος μοναχοῦ Λαυριώτου, Εἰρμολόγιον, Παρίσι 1932, σσ. 75-76, 78-80, 131.
9. Ἐμμ. Παντελάκη, "Συμβολαὶ εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἑλληνικὴν ποιήσιν", *Ἀθηνᾶ* 44 (1932), σ. 159.
10. Ν. Γ. Κυριαζῆ, Κυπριακὴ βιβλιογραφία, Ἐν Λάρνακι 1935, σσ. 98-99.
11. Σωφρονίου πρ. Λεοντοπόλεως, "Θεοφάνης ὁ Γραπτός", *Νέα Σιών* 32 (1937), σ. 405.
12. Σωφρονίου πρ. Λεοντοπόλεως, "Ῥωμανὸς ὁ Μελωδὸς καὶ τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ ἔργα", *Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν*, ἔτος ΙΕ' (1939), σσ. 225-226.
13. E. Peterson, "Atti di Filippo", *Enciclopedia cattolica*, Città del Vaticano 1950, σσ. 1311-1312.
14. Fr. Halkin, Bibliotheca Hagiographica Graeca II, Βρυξέλλαι 1957, σσ. 202-205, Auctarium BHG, Βρυξέλλαι 1969, σ. 157, Novum Auctarium BHG, Βρυξέλλαι 1984, σσ. 177-178.
15. J. Darrouzès, "Les calendries byzantins en vers", *Revue des Études Byzantines* 16 (1958), σσ. 59-84.
16. E. Follieri, "Il calendario giambico di Cristoforo di Mitilene secondo i mss. Vatic. Palat. gr. 383 e Paris gr. 3041", *Analecta Bollandiana* 57 (1959), σσ. 245-304.
17. E. Follieri-I. Dujcev, Il calendario in sticheri di Cristoforo di Mitilene, *Byzantinoslavica* 25 (1964), σσ. 1-36.
18. J. Mateos, "Le Typicon de la Grande Église", tom. I, Ῥώμη 1962, σσ. 100-103, 234-235.
19. E. Follieri, Initia Hymnorum Ecclesiae Graecae, IV, Città del Vaticano 1963, σ. 207, V, pars altera 1966, σσ. 220, 334-335.

2. Βοηθήματα

α) Μελέται

1. Μηνᾶ Δ. Χαμουδοπούλου, Ἐκκλησιαστικὸν Ἡμερολόγιον, Παρασκευὴ 14 Νοεμβρίου, Μνήμη τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου Ἀποστόλου Φιλίππου, *Ἀλήθεια*, ἔτος Α', τεῦχος Ζ', 12 Νοεμβρίου 1880, σ. 110.
2. W. M. Ramsay, The Cities and Bishoprics of Phrygia Being an Essay on the Local History of Phrygia from the Earliest Times to the Turkish Conquest, I: The Lycos Valley and South-Western Phrygia, Oxford 1895.
3. J. Flamion, "Les trois recensions grecques du Martyre de l'apôtre Philippe", *Mélanges d'histoire offerts à Charles Moeller* (1863-1913), Louvain-Paris, 1914, σσ. 215-225.
4. C. Émèreau, "Hymnographi Byzantini", *Échos d'Orient* 26 (1923), σ. 13.
5. L. Petit, Bibliographie des Acolouthies Grecques, Βρυξέλλαι, 1926, σσ. 50-51, 239-241.

28. F. Bovon, "Vers une nouvelle édition de la littérature apocryphe chrétienne: la "Series apocryphorum du Corpus Christianorum", *Augustinianum* 23 (1983), σσ. 373-378.

29. F. Bovon, "The Synoptic Gospels and the Non-canonical Acts of the Apostles", *The Harvard Theological Review* 81 (1988), σσ. 19-36.

30. Alexander P. Kazhdan, "Philip Apostle and Saint", *The Oxford Dictionary of Byzantium* 3, New York, Oxford 1991, σσ. 1651-1652.

31. F. Bovon, "La vie des apôtres: traditions bibliques et narrations apocryphes", *Les Actes apocryphes des apôtres*, Christianisme et monde païen, σσ. 141-158 (Révélation et Écritures. Nouveau Testament et littérature apocryphe chrétienne, *Le monde de la Bible* 26, Genève 1993, σσ. 231-252).

32. Θεοχάρους Εύρ. Σχίζα, "Αναφορά εις τὰς ἀκολουθίας τὰς ψαλλομένας ἐν Κύπρῳ", Ἀντιπελάργησις, τόμος τιμητικὸς πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου κ.κ. Χρυσόστομον, ἐπὶ τῇ εικοσιπενταετηρίδι τῆς ἀρχιερατικῆς αὐτοῦ διακονίας, Λευκωσία 1993, σσ. 528, 530, 531, 547.

33. Μιχαὴλ Τασούλας, Ὁ Ἅγιος ἀπόστολος Φίλιππος, ὁ βίος του, ὁ ναὸς του στὸ Θησεῖο, ὁ Ἅγιος στὴν τέχνη καὶ τὴν λαογραφία, Ἀθήνα 2002.

6) Ναογραφία ἐν Ἱεραπόλει Φρυγίας

1. W. M. Ramsay, *The Cities and Bishoprics of Phrygia Being an Essay on the Local History of Phrygia from the Earliest Times to the Turkish Conquest*, I: The Lycos Valley and South-Western Phrygia, Oxford 1895.

2. Γεωργίου Λαμπάκη, Οἱ Ἑπτὰ ἀστέρες τῆς Ἀποκαλύψεως, ἥτοι ἱστορία, ἐρείπια, μνημεῖα καὶ νῦν κατάστασις τῶν Ἑπτὰ Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀσίας, Ἐφέσου, Σμύρνης, Περγᾶμου, Θυατείρων, Σάρδεων, Φιλαδελφείας καὶ Λαοδικείας, παρ' ἧς Κολοσσαὶ καὶ Ἱεράπολις, Ἐν Ἀθήναις 1909, σσ. 416, 439-444, εἰκόνες 243-245.

3. Γεωργίου Ἀ. Σωτηρίου, Χριστιανικὰ μνημεῖα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Ἐν Ἀθήναις 1920, σ. 29.

4. Γεωργίου Ἀ. Σωτηρίου, Χριστιανικὴ καὶ Βυζαντινὴ ἀρχαιολογία, τόμος Α', Ἐν Ἀθήναις 1942, σ. 331.

5. P. Verzone, "Le chiese di Hierapolis in Asia Minore", *Cahiers Archéologiques* 8 (1956), σσ. 37-61.

6. P. Verzone, "Il Martirium ottagonale a Hierapolis di Frigia. Relazione preliminare", *Palladio NS* 10 (1960), σσ. 1-20.

7. Ἰωάννου Δ. Ζηζιούλα, "Ἱεράπολις", *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία* 6, Ἀθήναις 1965, σσ. 761-763.

8. P. Verzone, "Hierapolis di Frigia nei lavori della Missione archeologica italiana", *La Ricerca scientifica* 100 (1978), σσ. 391-475.

γ) Ναογραφία ἐν Κωνσταντινουπόλει

1. Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἀγιωτάτου πατρὸς ἡμῶν Βασιλίου τοῦ νέου, συγγραφεῖς παρὰ Γρηγορίου ταπεινοῦ καὶ φιλοχρίστου μαθητοῦ αὐτοῦ, *Acta Sanctorum Martii, tomus tertius*, Παρίσι 1865, σ. 31.

2. Α. Γ. Πασπάτη, Βυζαντινὰ μελέται, τοπογραφικὰ καὶ ἱστορικὰ μετὰ πλείστων εἰκόνων, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1877, σσ. 322-325.

3. Ἀωνύμου, Σύνοψις χρονικὴ, Κ. Σάθα, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τόμος Ζ', Παρίσι 1894, σ. 90.

4. Μανουὴλ Ἰω. Γεδεών, Βυζαντινὸν Ἑορτολόγιον, Μνήμαι τῶν ἀπὸ τοῦ Δ' μέχρι μέσων τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ἐορταζομένων Ἁγίων ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1899, σσ. 72, 156, 191-192.

5. Jean Ebersolt, *Sanctuaires de Byzance*, Παρίσι 1921, σσ. 36, 136-137.

6. R. Janin, *La géographie ecclésiastique de l'empire Byzantin*, première partie, tome III, Παρίσι 1953, σσ. 223-224, 322, 508-510, deuxième édition 1969, σσ. 214-215, 311, 493-494.

7. Fr. Halkin, *Bibliotheca Hagiographica Graeca*, tome I, Βρυξέλλαι 1957, σσ. 93-94.

8. Τάκη Φ. Χριστοπούλου, "Ἀναστάσιος ὁ Α'. Αὐτοκράτωρ Κωνσταντινουπόλεως (491-518)", *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία* 2, Ἀθήναις 1963, σσ. 584-587.

9. Γρηγορίου Νοβάκ, "Βασίλειος ὁ Νέος. Ὁσσιος", *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία* 3, Ἀθήναις 1963, σσ. 675-676.

δ) Ναογραφία ἐν Κύπρῳ

1. Ἀρχιμανδρίτου Κυπριανοῦ, Ἱστορία χρονολογικὴ τῆς νήσου Κύπρου, Ἐνετίησιν 1788, σσ. 20-21, 30-32, 41, 46-47, 51-52, 57-60, 358-360.

2. D. G. Hogarth, *Devia Cypria*, Notes of an archeological journey in Cyprus in 1888, Λονδῖνον 1889, σσ. 40, 41, 42.

3. Ἀθανασίου Α. Σακελλαρίου, Τὰ Κυπριακὰ Α', Ἐν Ἀθήναις 1890 (ἔκδ. Ἰδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' 1991), σσ. 61, 426-431.

4. J. Hackett, *A History of the Orthodox Church of Cyprus*, Λονδῖνον 1901, σσ. 85, 240, 241, 242, 246, 454, 455, 456, 470, 471.

5. Σίμου Μενάρδου, Τοπωνυμικὸν τῆς Κύπρου, Ἐν Ἀθήναις 1905 (*Ἀθηνᾶ* 18 (1905), σσ. 315-421), Ἀνατύπωσις Κέντρου Ἐπιστημονικῶν Ἐρευνῶν, Λευκωσία 1970, σσ. 23-24, 25, 37, 42, 64, 68, 73, 79.

6. Διακόνου Φιλαρέτου Ἰ. Κουρίτου, Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν Κύπρῳ ἐπὶ Φραγκοκρατίας (Ἐναίσιμος διατριβή), Λευκωσία 1907, σ. 31.

7. Cl. Cobham, *The Churches and Saints of Cyprus*, Λονδῖνον 1910, σσ. 3, 12, 28, 29, 40.

8. Ἰ. Κ. Περισιτιάνη, Γενικὴ Ἱστορία τῆς νήσου Κύπρου, Λευκωσία 1910, (ἐπανεκδοσις μετὰ προλεγομένων Θεοδώρου Παπαδοπούλλου, Λευκωσία 1995), σσ. 429-450, 638-639.

9. G. Jeffery, *A Description of the Historic Monuments of Cyprus*, Λευκωσία 1918, σσ. 363-364.

10. Ἰω. Χάκκεττ, Ἱστορία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, κατὰ μετάφρασιν καὶ συμπλήρωσιν Χαρ. Ἰ. Παπαϊωάννου, τόμ. Α', Ἐν Ἀθήναις 1923, σσ. 113-120, τόμ. Β', Ἐν Πειραιεῖ 1927, σσ. 35, 82, 321-322, τόμ. Γ',

- Ἐν Πειραιεῖ 1932, σσ. 6-7.
11. R. Gunnis, *Historic Cyprus*, (α΄ ἔκδ. Λονδῖνον 1936, β΄ ἔκδ. Λονδῖνον 1947), σσ. 178-179, 356-357.
 12. Κώστα Νικολαΐδη, Ἱστορία καὶ κειμήλια τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ Ὁμόδους, ἔφημ. «Ἀλήθεια» Λεμεσοῦ, 2/9/16/23 Ἰουλίου 1937.
 13. Sir George Hill, *A History of Cyprus*, Καϊμπριτζ, τόμ. Α΄ 1940, σσ. 184, 262-263, τόμ. Γ΄ 1948, σσ. 1045-1047, 1059.
 14. Κώστα Μυριανθέα, Γεωγραφία τῆς Κύπρου, Λευκωσία 1945, σσ. 130, 131, 175.
 15. Ν. Γ. Κυριαζῆ, Τὰ μοναστήρια ἐν Κύπρῳ, Λάρναξ 1950, σσ. 131, 135, 149-152, 153-154.
 16. Κώστα Νικολαΐδη, Τὰ κειμήλια τῆς Μονῆς Σταυροῦ Ὁμόδους, Ἑλληνικὴ Κύπρος, τόμ. Γ΄, Ἰούλιος 1951, σσ. 162, 170.
 17. Ν. Γ. Κυριαζῆ, Τὰ χωρία τῆς Κύπρου, Λάρναξ 1952, σσ. 55-56, 141.
 18. Ἰω. Τσικνοπούλλου, Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῆς Τροοδιτίσσης, Λευκωσία 1954, σσ. 33-35, β΄ ἔκδ. Λευκωσία 1990, σ. 45.
 19. Νεάρχου Κληρίδη, Ἐγχειρίδιον ἱστορίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, Λευκωσία 1956, σσ. 41, 49-50.
 20. Ἀνδρέα Στυλιανοῦ, «Αἱ περιηγήσεις τοῦ Ρώσσοι μοναχοῦ Βασιλείου Γρηγόροβιτς Βάρσκυ-Πλάκα - Ἄλποφ, ἄλλως Βασιλείου Μοσκοβορώσσοι Κιεβοπολίτου ἐν Κύπρῳ», *Κυπριακαὶ Σπουδαὶ* 21 (1957), σσ. 43-45, 79-84, 125-126, πίν. 25.
 21. Κώστα Παπαδήμα, «Ὁ Τίμιος Κάνναβος...», περιοδ. *Times of Cyprus*, τόμ. Α΄ ἀρ. 8, 30 Σεπτεμβρίου 1957, σσ. 66-67, 70.
 22. Νεάρχου Κληρίδη, Χωριά καὶ πολιτεῖες τῆς Κύπρου, Λευκωσία 1961, σσ. 179-180.
 23. Ἀθανασίου Παπαγεωργίου, Σύντομος ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, Λευκωσία 1962, σσ. 34-45.
 24. Ἀθηνᾶς Ταρσοῦλη, Κύπρος, τόμ. Β΄, Ἀθῆναι 1963, σσ. 170, 196, 237-249, πίν. μγ΄, μδ΄, 363, 444.
 25. Κ. Χατζηψάλτη, «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου καὶ τὸ ἐν Νικαΐα Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀρχομένου τοῦ ΙΓ΄ μ.Χ. αἰῶνος», *Κυπριακαὶ Σπουδαὶ* 28 (1964), σσ. 155-158.
 26. Κώστα Νικολαΐδη, Ἱστορία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ τοῦ Ὁμόδους (β΄ ἔκδ.), Λευκωσία 1968.
 27. Νεάρχου Κληρίδη, 25 Μοναστήρια στὴν Κύπρῳ, τόμ. Β΄, Λευκωσία 1968, σσ. 92-95.
 28. Ἰω. Π. Τσικνοπούλλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Πάφου, Λευκωσία 1971, σσ. 61-62, 71, 72, 208, 218, 248-249, 252-253, 258-264, 315-319.
 29. Κ. Α. Πιλαβάκη, «Συναγωγή Κυπριακοῦ τοπωνυμικοῦ ὕλικου», *Κυπριακαὶ Σπουδαὶ* 37 (1973), παράρτημα σσ. 47-48.
 30. Κ. Α. Πιλαβάκη, «Συναγωγή Κυπριακοῦ τοπωνυμικοῦ ὕλικου», *Κυπριακαὶ Σπουδαὶ* 40 (1976), παράρτημα σσ. 156-158.
 31. Μ. Christodoulou, *A Concise Gazetteer of Cyprus*, Λευκωσία 1982, σσ. 16, 44.
 32. Ἀνδρέα Ν. Μιτσιδῆ, Σύντομη ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, Λευκωσία 1983, σσ. 35-38.
 33. Ἀνδρέα Ν. Ἱεροδιακόνου, Τὸ μοναστήρι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Ὁμόδους, Λεμεσὸς 1984 (β΄ ἔκδ. 1986, γ΄ ἔκδ. 1988).
 34. Ἰω. Καρεκλᾶ, «Ἄρσος Λεμεσοῦ», *Μεγάλῃ Κυπριακῇ Ἐγκυκλοπαίδεια* 2, Λευκωσία 1985, σσ. 331-333.
 35. Μ. Christodoulou, *A Complete Gazetteer of Cyprus*, vol. I, Λευκωσία 1987, σσ. 180, 910.
 36. Ἄντρου Παυλίδη, «Ὁμοδος», *Μεγάλῃ Κυπριακῇ Ἐγκυκλοπαίδεια* 10, Λευκωσία 1989, σσ. 349-351.
 37. Ἀθανασίου Παπαγεωργίου, «Σταυροῦ Τιμίου Μοναστήρι», *Μεγάλῃ Κυπριακῇ Ἐγκυκλοπαίδεια* 12, Λευκωσία 1990, σσ. 319-321.
 38. Ἀθανασίου Παπαγεωργίου, «Φιλίππου Ἁγίου ἐκκλησία. Ὁμοδος», *Μεγάλῃ Κυπριακῇ Ἐγκυκλοπαίδεια* 13, Λευκωσία 1990, σ. 243.
 39. Θεοδώρου Παπαδοπούλλου, Ἡ Ἐκκλησία Κύπρου κατὰ τὴν περίοδο τῆς Φραγκοκρατίας, ἐν Ἱστορία τῆς Κύπρου, τόμ. Δ΄, Μεσαιωνικὸν Βασίλειον, Ἐνετοκρατία, Μέρος Α΄, Λευκωσία 1995, σ. 563.
 40. Βενεδίκτου Ἐγγλεζάκη (ἀρχιμανδρίτου Παύλου), Ὁ ὄσιος Νεόφυτος ὁ Ἐγκλειστος καὶ αἱ ἀρχαὶ τῆς ἐν Κύπρῳ Φραγκοκρατίας, ἐν «Εἴκοσι Μελέται διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Κύπρου», Ἀθῆναι 1996, σσ. 269-270, 651-652.
 41. Ἀθανασίου Παπαγεωργίου, Ἱερὰ Μητρόπολις Πάφου, Ἱστορία καὶ Τέχνη, 1950 χρόνια ἀπὸ τὴν ἵδρυσή της, Λευκωσία 1996, σσ. 7-8, 15-16, 19.
 42. Gilles Grivaud, *Villages désertés à Chypre (fin XIIe-fin XIXe siècle)*, *Μελέται καὶ Ὑπομνήματα* III (1998), Ἰδρυμα Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄, Γραφεῖον Κυπριακῆς Ἱστορίας, σσ. 120, 237, 239, 441, 443, 448, 457, 573.
 43. Χρ. Χατζηχριστοδούλου, Ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Φιλίππου στὸ Ἄρσος Λεμεσοῦ, Ἐφημ. *Πολίτης*, 12 Νοεμβρίου 2000, σσ. 42-43.

ε) Εἰκονογραφία

1. D. Talbot Rice, *The icons of Cyprus*, Λονδῖνον 1937, σσ. 60, 233, 244, pl. XXIX, no 68, pl. XXXV no 92.
2. Ἰω. Τσικνοπούλλου, Παναγία ἢ Χρυσορρωγιάτισσα, Λευκωσία 1965, σσ. 110, 112, 139.
3. Ἰω. Τσικνοπούλλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Πάφου, Λευκωσία 1971, σσ. 288, 289, 290, 292, 294, 316, 318.
4. Μουσεῖον Μπενάκη, Κατάλογος ἐκθέσεως Βυζαντινῶν εἰκόνων ἀπὸ τὴν Κύπρῳ (1η Σεπτεμβρίου - 30ῆ Νοεμβρίου 1976), Ἀθῆναι 1976, σσ. 128-129.
5. Α. and J. Stylianou, *The Painted Churches of Cyprus*, Λονδῖνον 1985 (1997), σσ. 42, 47, 99, 191, 213, 236, 243, 310, 320.
6. Kurt Weitzmann, *The Icon* (I. The Icons of Constantinople), Dorser Press - New York 1987, σσ. 11, 34, 35.

7. Ἀθ. Παπαγεωργίου, Εἰκόνες τῆς Κύπρου, Λευκωσία 1991, σσ. XIII, 172.

8. Ἀθ. Παπαγεωργίου, Ἱερὰ Μητρόπολις Πάφου, Ἱστορία καὶ Τέχνη, 1950 χρόνια ἀπὸ τὴν ἵδρυσή της, Λευκωσία 1996, σσ. 149, 150, 188, 204.

9. Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Μακαρίου Γ', Κύπρος, ἡ ἁγία νῆσος, ἔκδ. β', Λευκωσία 1997, πίν. 45.

10. Κ. Γερασίμου, Κ. Παπαῖωακείμ, Ὁ Ἅγιος Φίλιππος, ἡ μεγάλη εἰκόνα τοῦ Ἁγίου εἰς τὸ Ἄρσος (13ου αἰῶνα), Λάρνακα 1997.

ς) Ἱερὰ Λείψανα

1. Ἀρχιμανδρίτου Κυπριανοῦ, Ἱστορία χρονολογικῆ τῆς νήσου Κύπρου, Ἐνετίησιν 1788, (μετὰ προλόγου ὑπὸ Θ. Παπαδοπούλλου, Ἐν Λευκωσίᾳ 1971), σσ. 358-360.

2. G. Henschenio et D. Papebrochio, De S. Philippo apostolo martyre in Hierapoli in Phrygia, Acta Sanctorum Maii, tomus primus, Ἐν Παρισίοις καὶ Ῥώμῃ 1866, σσ. 7-18 (§ III. Sacrae Reliquiae S. Philippi in variis Ecclesiis asservatae / Translatio Brachii Hierosolymis Florentiam, ex ms. Ecclesiae Cathedralis Florentinae).

3. Ἀ. Γ. Πασπάτη, Βυζαντινὰ μελέται, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1877, σσ. 285-289, 322-325.

4. B. de Khitrovo, Itinéraires Russes en Orient, Traduits pour la Société de l'Orient Latin, I 1, 1889 (ἐπανέκδ. Osnabrück 1966, σ. 104).

5. Μανουὴλ Ἰω. Γεδεών, Βυζαντινὸν Ἑορτολόγιον, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1899, σσ. 72, 191-192.

6. Jean Ebersolt, Sanctuaires de Byzance, Παρίσι 1921, σσ. 36, 136-137.

7. Ἰω. Χάκκεττ, Ἱστορία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, κατὰ μετάφρασιν καὶ συμπλήρωσιν Χαριλάου Ἰ. Παπαῖωάννου, τόμος Β', Ἐν Πειραιεῖ 1927, σσ. 321-322.

8. Π. Δ. Μητροπούλου, "Μονὴ Τρικουκκιάς", Κυπριακὰ Χρονικὰ ἔτος ΙΒ', Ἐν Λάρνακι 1936, σσ. 135-139.

9. Rupert Gunnis, Historic Cyprus, Λονδῖνον 1936 (β' ἔκδ. 1947), σσ. 178, 179, 356, 357.

10. Ν. Γ. Κυριαζῆ, Τὰ μοναστήρια ἐν Κύπρῳ, Λάρνακα 1950, σσ. 131, 135, 149-152, 153-156.

11. Ἰω. Π. Τσικνοπούλλου, Ὁ ἅγιος Νεόφυτος καὶ ἡ

Ἱερὰ αὐτοῦ Μονή, Κτῆμα Πάφου 1955, σσ. 135, 160.

12. Ἀ. Στυλιανοῦ, "Αἱ περιηγήσεις τοῦ Ῥώσου μοναχοῦ Βασιλείου Γρηγόροβιτς Βάρσκυ-Πλάκα-Ἄλποφ, ἄλλως Βασιλείου Μοσκοβορόσσου Κιεβοπολίτου ἐν Κύπρῳ", Κυπριακαὶ Σπουδαὶ 21 (1957), σσ. 43-45, 79-84, 125-126, πίν. 25.

13. Glanville Downey, Nikolaos Mesarites: Description of the Church of the Holy Apostles at Constantinople, *Transactions of the American Philosophical Society*, New Series, vol. 47, part. 6, Philadelphia, 1957, σ. 900.

14. Ἀθηνᾶς Ταρσούλη, Κύπρος, τόμος Β', Ἀθῆναι 1963, σσ. 241-242.

15. Ἰω. Π. Τσικνοπούλλου, Παναγία ἡ Χρυσορρωγιάτισσα, Λευκωσία 1964, σσ. 44, 154, 155/6.

16. Ἰω. Π. Τσικνοπούλλου, Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Μαχαιρᾶ, Λευκωσία 1968, σ. 208/24.

17. Κ. Νικολαΐδη, Ἱστορία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ Ὁμόδου, Λευκωσία 1968, σσ. 12-16.

18. Χρυσοστόμου ἡγουμένου Κύκκου, Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Κύκκου, Κύπρος 1969, σσ. 7, 8, 9, 12, 65/2.

19. Otto Meinardus, "Relics in the Churches and Monasteries of Cyprus", *Ostkirchliche Studien* XIX, 1970, σ. 34.

20. Ἰω. Π. Τσικνοπούλλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Πάφου, Λευκωσία 1971, σσ. 315-319.

21. Giovanni Canonidis, "Una placchetta d'argento byzantina conservata entro il reliquiario di san Filippo Apostolo a Firenze", *Δελτίον τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας* 11 (1982-1983), σσ. 267-280.

22. Ἰ. Κανονίδη, "Ἀσημένιο πλακίδιο στὴ βάση τῆς λειψανοθήκης τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου στὴ Φλωρεντία", *Ἀρχαιολογικὰ ἀνάλεκτα ἐξ Ἀθηνῶν* 17 (1984), τεύχ. 1-2, σσ. 148-155.

23. Ἀνδρέα Ν. Ἱεροδιακόνου, Τὸ μοναστήρι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Ὁμόδου, Λεμεσὸς 1984 (β' ἔκδ. 1986, γ' ἔκδ. 1988), σ. 12.

24. Ἐφημ. "Πολίτης", Σάββατο 12 Ἰουλίου 2003 / Ἀπόστολος Βαρνάβας, Ἰούλιος-Αὐγούστος 2003, τεύχος 7-8, σ. 305, (Μεταφορὰ τεμαχίου τιμίου λειψάνου Ἀποστόλου Φιλίππου, ὑπὸ Σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Αὐστρίας κ. Μιχαήλ, εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν ἀποστόλου Φιλίππου, Προσφυγικοῦ Συνοικισμοῦ Λατσιῶν, Λευκωσίας).

